

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eläinsuojelulain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinsuojelulakia niin, että eläintarhoille asetettaisiin luonnonvaraisen eläimistön suoje-
lua ja biologisen monimuotoisuuden säily-
mistä edistäviä tehtäviä. Eläintarhojen tulisi
ehdotuksen mukaan antaa yleisölle tietoa
näytteillä pidettävistä lajeista ja niiden luon-
nollisista elinolosuhteista ja osallistua eläin-
lajien suojeluun tai eläinlajien säilyttämiseen
liittyvään tehtävään. Ehdotus perustuu Eu-
roopan unionin neuvoston eläintarhoja kos-
kevaan direktiiviin, joka pantaisiin täytän-
töön ehdotetulla lainmuutoksella. Samalla
eläintarhoja, eläinnäyttelyitä ja sirkuksia
koskevia säännöksiä selkeytettäisiin. Toi-
minnan harjoittaminen edellyttäisi nykyiseen
tapaan lääninhallituksen lupaa. Luvan hake-
mista sekä luvan myöntämisen ja peruuttami-

sen edellytyksiä koskevia säännöksiä kuiten-
kin täsmennettäisiin.

Lakiehdotuksen mukaan ihmisravinnoksi
tarkoitettuja kananmunia markkinoille saatet-
tavaksi tuottavien tuotantolaitosten tulisi re-
kisteröityä maa- ja metsätalousministeriön
tietopalvelukeskuksen pitämään kanalarekis-
teriin. Ehdotus sisältäisi säännökset niistä
tiedoista, joita rekisteriin tulisi ilmoittaa ja
jotka merkittäisiin rekisteriin. Rekisteröinti
olisi ehdotuksen mukaan tehtävä, kun vaadi-
tut tiedot on ilmoitettu rekisteriviranomaisel-
le. Ehdotus perustuu neuvoston ja komission
kanaloiden rekisteröintiä koskeviin direktii-
veihin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 31
päivänä maaliskuuta 2003.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1. Nykytila.....	3
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
1.2. Euroopan yhteisöä koskeva lainsäädäntö.....	4
1.2.1. Neuvoston direktiivi 1999/22/EY luonnonvaraisten eläinten pitämisestä eläintarhassa	4
1.2.2. Komission direktiivi 2002/4/EY neuvoston direktiivin 1999/74/EY soveltamisalaan kuuluvien munivien kanojen tuotantolaitosten rekisteröinnistä	5
1.2.3. Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen muutos.....	6
1.3. Nykytilan arviointi.....	6
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	8
3. Esityksen vaikutukset	8
4. Asian valmistelu	9
5. Muuta.....	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	10
1. Lakiehdotuksen perustelut.....	10
2. Tarkemmat säännökset	19
3. Voimaantulo	19
4. Säättämisjärjestys	20
LAKIEHDOTUS.....	22
eläinsuojelulain muuttamisesta	22
LIITE	26
RINNAKKAISTEKSTIT	26
eläinsuojelulain muuttamisesta	26

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Nykyinen eläinsuojelulaki (247/1996) on tullut voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1996. Laki sisältää keskeiset eläinten hyvinvointiin liittyvät eläinten pitoa, hoitoa ja kohtelua koskevat perussäännökset. Eläinsuojelulaki on yleislaki, joka koskee kaikkea eläintenpitoa ja kaikkia eläimiä. Lain keskeisenä tarkoituksena on suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta. Lain tarkoituksena on myös edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua.

Eläintenpitoon liittyy eräitä toimintoja, jotka on katsottu sellaisiksi, että niiden tulee olla erityisen valvonnan alaisena toiminnassa helposti esiintyvien eläinsuojelullisten epäkohtien vuoksi. Tällaiseksi toiminnaksi on eläinsuojelulaissa erityisesti katsottu toiminta, jossa eläimiä pidetään yleisölle näytteillä maksua vastaan. Keinona eläinsuojelullisten epäkohtien mahdollisimman hyväksi ennalta ehkäisemiseksi nämä toiminnot on säädetty luvanvaraiseksi. Lupamenettelyn tarkoituksena on turvata toiminnan eläinsuojelullinen hyväksyttävyys jo ennakolta. Lääninhallituksen lupaa edellyttävät eläinsuojelulain mukaan muun muassa sirkukset, pysyvät ja kiertävät eläinnäyttelyt sekä eläintarhat. Lupaa haettaessa selvitetään eläinten hyvinvoinnille olemassa olevat edellytykset eläinten tilojen ja eläinten hoidon järjestämisen osalta. Lupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää laissa asetetut eläinten hyvinvointivaatimukset. Lupaa ei näin ollen voida evätä tarkoituksenumukaisuusharkinnan perusteella. Myös eläinten kuljettamiseen liittyy riskejä eläinten hyvinvoinnin vaarantumisesta kuljetuksen aikana. Kuljetuksessa eläimet joutuvat kestämään muuttuvia olosuhteita, kuljetusta ja tavanomaista vaikeammin säänneltävää lähiympäristöä. Tämä koskee paitsi eläinten kuljetusta yleensä, myös erityisesti sirkuksia ja kiertäviä eläinnäyttelyitä, joissa eläimiä kuljetetaan ympäri maata ja pysähdytään siellä, missä sirkus tai eläinnäyttely järjestetään. Eläinten kuljetus tulonhankkimistarkoi-

tuksessa on eläinsuojelulaissa säädetty myös lääninhallituksen lupaa edellyttäväksi toiminnaksi.

Eläinsuojelulaki on suurelta osin puitelaki. Laki sisältää kaikkia eläimiä koskevat eläinten hyvinvointiin liittyvät eläinten pitoa, hoitoa ja kohtelua koskevat perussäännökset. Lain 4 §:ssä säädetään eläinten pitopaikasta. Pykälän mukaan eläimen pitopaikan on oltava riittävän tilava, suojaava, valoisa, puhdas ja turvallinen sekä muutoinkin tarkoituksenumukainen ottaen huomioon kunkin eläinlajin tarpeet. Eläimen pitäminen tarpeetonta kärsimystä tuottavalla tavalla on kielletty. Lain 5 § sisältää säännöksen eläinten hoidosta. Pykälän mukaan hoidossa olevaa eläintä ei saa jättää hoidotta tai hylätä. Eläimen on saatava riittävästi sille sopivaa ravintoa, juotavaa ja muuta sen tarvitsemaa hoitoa. Eläimen sairastuessa sen on saatava asianmukaista hoitoa. Eläimen hyvinvointi ja olosuhteet on tarkistettava riittävän usein. Lain 6 §:ssä säädetään eläinten kohtelusta. Pykälän mukaan eläimen liiallinen rasittaminen ja kohtuuttoman ankara kurissa pitäminen ja kouluttaminen sekä liian kovakourainen käsittely on kielletty. Eläimen on annettava levätä kunnolla ja lisäksi sen on saatava liikkuu.

Eläimiä pidetään monissa eri tarkoituksissa ja eri eläinlajeilla on hyvinkin yksityiskohtaisia eläinlajeista ja pitomuodosta riippuvia tarpeita. Tämän vuoksi lain 4—6 §:ään sisältyvät valtuutussäännökset, joiden mukaan (valtioneuvoston) asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kyseisissä pykälissä säännellyistä asioista. Pykäliin sisältyvät lisäksi valtuutussäännökset, joiden mukaan asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa niistä tarkempia säännöksiä. Eläinsuojeluasetuksella (396/1996) on annettu tarkempia säännöksiä kaikkia eläimiä koskevasta pitopaikalle ja sen rakenteille asetettavista vaatimuksista, olosuhteista pitopaikassa, pitopaikan puhtaana- ja kunnossapidosta sekä eläinten tarvitsemasta hoidosta, ja niiden kohtelusta ja käsittelystä. Eläinsuojeluasetuksessa on myös säädetty, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa näistä asioista tarkempia säännöksiä. Maa- ja

metsätalousministeriön päätöksillä ja asetuksilla edellä tarkoitettuja vaatimuksia on täsmennetty useiden eri eläinlajien osalta. Maa- ja metsätalousministeriön antamat säädökset koskevat pääasiassa tuotantoeläimiä, ja perustuvat suurelta osin Euroopan yhteisön lainsäädäntöön tai Euroopan neuvoston eläinten suojelua koskeviin sopimuksiin. Laaja asetuksenantovaltuus on välttämätöntä, koska muun muassa Euroopan yhteisön lainsäädäntö ja Euroopan neuvoston sopimukset edellyttävät usein varsin teknistä ja yksityiskohtaista eläinten hyvinvointiin liittyvää sääntelyä esimerkiksi eri eläinlajien tilavaatimuksista, eläinten ruokinnasta ja niiden vaatimasta muusta hoidosta.

Eläinsuojelulain 20 §:ssä säädetään sirkuksista, eläintarhoista ja eläinnäyttelyistä. Säännöksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö voi määrätä, mihin lajeihin kuuluvia eläimiä saadaan käyttää sirkuksessa ja muussa siihen verrattavassa näytöksessä, jossa näytetään eläimille opetettuja taitoja, tai pitää näytteillä eläintarhassa taikka pysyvässä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä. Maa- ja metsätalousministeriö on 2 päivänä elokuuta 1996 antanut päätöksen eläinten käyttämisestä sirkuksessa ja muussa siihen verrattavassa näytöksessä (22/EEO/1996). Eläintarhoja ja eläinnäyttelyitä koskevaa vastaavaa säädöstä ei ole annettu.

Lupaviranomaisena on lääninhallitus. Lupakäsittelyn yhteydessä varmistetaan eläinten pitopaikkojen ja eläinten hoidon edellytysten asianmukaisuus. Lupa myönnetään, jos toiminta täyttää eläinsuojelulaissa ja sen nojalla säädetyt ja määrätyt vaatimukset. Lupa voidaan liittää eläinsuojelun kannalta tarpeellisia ehtoja. Lupa voidaan peruuttaa, jos lupaehtoja ei noudateta tai toiminta ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä.

Suomessa toimii tällä hetkellä eläintarhan tai pysyvän eläinnäyttelyn luvalla noin seitsemänkymmentä laitosta. Kotimaisia sirkuksia toimii neljä, ja kiertäviä eläinnäyttelyitä on pari kappaletta. Toiminnan harjoittamisen edellytyksistä ei ole annettu ministeriön asetuksella tarkempia säännöksiä, joten luvan myöntämisen edellytykset arvioidaan eläinsuojelulain ja eläinsuojeluasetuksen eläinten pitoa koskevien yleisten vaatimusten perusteella.

Eläinsuojelulain 30 §:ssä säädetään eläinten kuljettamista koskevasta luvasta ja eläin kuljettajarekisteristä. Säännös perustuu eläinten suojelemisesta kuljetusten aikana annettuun neuvoston direktiiviin 91/628/ETY, joka edellyttää, että jokainen luonnollinen tai juridinen henkilö, joka kuljettaa eläimiä tulonhankkimistarkoituksessa, on rekisteröity. Direktiivi sisältää lisäksi säännöksiä eläinten kuljettamisesta yleensä, kuljetusten valvonnasta, eläinten kohtelusta ja käsittelystä kuorman lastauksen ja purkamisen yhteydessä. Tarkemmat säännökset eläinten kuljettamisesta sisältyvät eläinten kuljetuksesta annettuun asetukseen (491/1996) ja maa- ja metsätalousministeriön päätökseen eläinten kuljetukselle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista (27/EEO/1996). Eläinsuojelulain 30 §:n 1 momentissa edellytetään direktiivin mukaisesti, että Euroopan yhteisön ulkopuoliseen valtioon sijoittuneen eläin kuljettajan on annettava maa- ja metsätalousministeriölle kirjallinen sitoumus eläinsuojelusäännösten ja -määräysten noudattamisesta eläinten kuljetuksissa. Käytännössä säännöksen tarkoittamia sitoumusta edellyttäviä kuljetuksia on tullut Suomeen jonkin verran Norjasta ja Venäjältä.

1.2. Euroopan yhteisöä koskeva lainsäädäntö

1.2.1. Neuvoston direktiivi 1999/22/EY luonnonvaraisten eläinten pitämisestä eläintarhassa

Neuvosto on vuonna 1999 antanut direktiivin 1999/22/EY luonnonvaraisten eläinten pitämisestä eläintarhassa (jäljempänä eläintarhadirektiivi). Direktiivi on tullut voimaan huhtikuussa 1999, ja jäsenvaltioiden on tullut saattaa direktiivin noudattamisen edellyttämät säädökset voimaan 9 päivään huhtikuuta 2002 mennessä.

Eläintarhadirektiivin tavoitteena on suojella luonnonvaraista eläimistöä ja biologista monimuotoisuutta. Tähän tavoitteeseen pyritään ottamalla käyttöön eläintarhojen lupa- ja tarkastusjärjestelmä. Direktiivissä eläintarhoilla tarkoitetaan kaikkia pysyviä laitoksia, joissa luonnonvaraisten eläinlajien eläviä yksilöitä pidetään näytteillä yleisölle seitsemän tai

useamman päivän ajan vuodessa. Eläintarhalta ei kuitenkaan tarkoiteta sirkuksia, lemmikkieläinkaappoja tai muita sellaisia laitoksia, joille myönnetään vapautus direktiivin vaatimuksista sillä perusteella, että ne eivät pidä näytteillä huomattavaa määrää eläimiä tai eläinlajeja, ja että vapautus ei vaaranna direktiivin tavoitteita.

Direktiivin mukaan eläintarhojen tulee edistää biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen liittyvää yleisön valistamista antamalla tietoa näytteillä pidettävistä lajeista ja niiden luonnollisista elinolosuhteista. Lisäksi eläintarhojen tulee osallistua eläinlajien suojelua edistävään tutkimukseen tai eläinlajien suojelutaitoihin liittyvään koulutukseen tai lajien suojeluun liittyvään tietojen vaihtoon tai eläinlajien vankeudessa kasvattamiseen, kannan uudelleen istuttamiseen ja lajien luontoon palauttamiseen.

Direktiivi edellyttää, että eläintarhaeläimiä pidetään oloissa, jotka mahdollisimman hyvin täyttävät kunkin lajin biologiset ja suojeluun liittyvät vaatimukset. Tähän tulisi pyrkiä tarjoamalla eläimille lajikohtaisesti varustettuja aitauksia ja tarjoamalla eläimille korkeatasoista hoitoa huolella laaditun ohjelman pohjalta, johon kuuluu eläinlääkinnällinen ennaltaehkäisevä ja sairauksien hoito sekä ruokinta. Eläintarhojen tulee estää eläinten karkaaminen, jotta vältetään kotoperäisille eläinlajeille aiheutuvilta ekologisilta uhkilta ja ulkopuolisten tuholaisien ja syöpäläisten eläintarhaan pääsystä. Eläintarhojen tulee myös pitää ajan tasalla olevaa luetteloa eläintarhassa olevista eläinlajeista.

Keinoina edellä tarkoitettujen vaatimusten asettamiseksi ja valvomiseksi eläintarhoilta on vaadittava lupa, ja viranomaisten on suoritettava tarkastuksia lupaehtojen noudattamisen valvomiseksi. Eläintarhoilla on oltava lupa neljän vuoden kuluttua direktiivin voimaantulosta, ja jos kyseessä on uusi eläintarha, ennen kuin se avataan yleisölle. Lupajärjestelmää ei kuitenkaan edellytetä, jos jäsenvaltio voi osoittaa, että direktiivin tavoite ja direktiivin eläintarhoille asettamat vaatimukset täyttyvät ja että niitä pidetään jatkuvasti voimassa sääntely- ja luettelointijärjestelmän avulla. Tällöin edellytetään lisäksi, että eläintarhojen säännöllistä tarkastusta ja tilanteen niin vaatiessa eläintarhan sulkemista koske-

vat direktiivin vaatimukset täyttyvät.

Ennen eläintarhalupaa koskevan ratkaisun tekemistä viranomaisen on tarkastettava eläintarha, minkä lisäksi niitä on valvottava säännöllisin tarkastuksin. Jos lupaehdot eivät täyty, viranomaisen on suljettava eläintarha tai sen osa. Eläintarhojen on noudatettava viranomaisen antamia määräyksiä lupaehtojen täyttämiseksi.

Jos eläintarha tai sen osa suljetaan, viranomaisen on varmistettava, että eläimistä huolehditaan asianmukaisesti. Jäsenvaltioiden on nimettävä direktiivissä tarkoitettut toimivaltaiset viranomaiset. Lisäksi jäsenvaltioiden on määrättävä seuraamuksista, joita sovelletaan direktiivin tarkoittamia säännöksiä rikottaessa. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja vaikuttavia.

1.2.2. *Komission direktiivi 2002/4/EY neuvoston direktiivin 1999/74/EY soveltamisalaan kuuluvien munivien kanojen tuotantolaitosten rekisteröinnistä*

Neuvosto on vuonna 1999 antanut direktiivin 1999/74/EY munivien kanojen suojelun vähimmäisvaatimuksista. Direktiivi on kanojen hyvinvointivaatimusten osalta pantu täytäntöön eläinsuojeluasetuksella (396/1996, muut. 425/2000) ja maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kanojen pidolle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista (10/EEO/2000). Direktiivin 7 artiklassa säädetään lisäksi, että jäsenvaltioiden on rekisteröitävä kaikki direktiivin soveltamisalaan kuuluvat tuotantolaitokset käyttäen tunnusnumeroita, joiden avulla direktiivin soveltamisalaan kuuluvista laitoksista markkinoille saatetut, ihmisravinnoksi tarkoitettut kananmunat voidaan jäljittää. Direktiiviä ei sovelleta alle 350 munivan kanan, eikä siitostarkeuksiin pidettävien munivien kanojen tuotantolaitoksiin. Suomessa kanojen hyvinvointivaatimukset on kuitenkin ulotettu koskemaan kaikkia kanoja pitopaikan koosta riippumatta.

Komission direktiivissä 2002/4/EY, jäljempänä kanalarekisteridirektiivi, annetaan tarkemmat säännökset siitä, mitä edellä tarkoitettu rekisteröinti sisältää. Jäsenvaltioiden on direktiivin mukaan perustettava järjestel-

mä kaikkien direktiivin tarkoittamien tuotantolaitosten rekisteröimiseksi ja annettava niille direktiivin liitteen mukainen tunnistenumero. Kaikki tuotantolaitokset tulee rekisteröidä toukokuun loppuun mennessä vuonna 2003. Tuosta ajankohdasta lukien rekisteröimättömiä tuotantolaitoksia ei saada enää käyttää munien tuotantoon. Direktiivin liitteessä säädetään rekisteröintiä varten tarvittavista tiedoista ja siitä, kuinka jäsenvaltio- ja tuotantotapakohmainen tunnistenumero määräytyy. Rekisteröintiä varten tarvitaan tuotantolaitoksen ja sen omistajan yhteystiedot, tiedot munivista kanoista vastuussa olevasta henkilöstä sekä tiedot tuotantolaitoksen tuotantotavasta (ulkokanala, lattiakanala, häkki-kanala) ja tuotantolaitoksessa pidettävien lintujen enimmäismääristä.

1.2.3. Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen muutos

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) eläinlääkintä- ja kasvinsojelualueaa koskevaa liitettä I on muutettu muun muassa siten, että sopimuksen piiriin on otettu eläinten hyvinvointia koskevat Euroopan yhteisön direktiivit.

Sopimuksen muutoksen mukaan sopimukseen sisältyviä säädöksiä sovelletaan Islantiin silloin, kun sopimuksessa eri säädösten osalta niin säädetään. Liechtenstein panee sopimuksen täytäntöön sellaisena, kuin se oli ennen liitteen I nyt tarkoitettua muuttamista. Sopimuksen eläinten hyvinvointia koskevien säädösten luetteloon sisältyy myös neuvoston direktiivi 91/628/ETY eläinten suojelusta kuljetuksen aikana, direktiiviin myöhemmin tehtyine muutoksineen. Eläinten hyvinvointia koskevat direktiivit eivät koske Islantia eivätkä Liechtensteinia. Sen sijaan direktiivit koskevat Norjaa, joka on myös saattanut ne osaksi kansallista lainsäädäntöään. Edellä todetusta on ollut seurauksena se, että Norjaa ei eläinkuljetusten osalta kohdella Euroopan unionin jäsenvaltioissa niin sanottuna kolmantena maana, vaan eläinkuljetuksiin sovelletaan vastaavia vaatimuksia kuin jäsenvaltioihin. Sopimuksen muutos on hyväksytty ETA:n sekakomitean päätöksellä 69/1998, joka on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

1.3. Nykytilan arviointi

Eläintarhat

Voimassa olevan eläinsuojelulain tarkoituksena on suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta. Lain tarkoituksena on myös edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua. Eläinsuojelulaki ja sen nojalla annettu eläinsuojeluasetus täyttävät yleisellä tasolla varsin hyvin eläintarhadirektiivin eläintarhoille asettamat eläinsuojeluvaatimukset. Eläintarhan pitäminen edellyttää lääninhallituksen lupaa. Muun muassa lääninhallituksella on oikeus tehdä tarkastus eläintarhassa sen varmistamiseksi, että lainsäädäntöä noudatetaan. Jos toiminnassa havaitaan puutteita, viranomaisen voi antaa näiden korjaamiseksi tarvittavia määräyksiä tai kieltoja. Määräystä tai kieltoa voidaan tehostaa uhkasakolla tai teetätämishallalla. Jos lupaehtoja ei noudateta, lääninhallitus voi myös peruuttaa eläintarhaluvan. Eläintarhan pitäminen ilman lupaa on säädetty rangaistavaksi. Voimassa olevan eläinsuojelulainsäädännön voidaan näin ollen katsoa varsin hyvin täyttävän eläintarhadirektiivin 3 artiklan 3 ja 4 luetelmakohtaan, 4 artiklan 1—5 kohdan sekä 7 ja 8 artiklan vaatimukset. Direktiivin mainitut säännökset koskevat muun muassa eläinten olosuhteita, eläinten karkaamisen estämistä, eläintarhalupaa ja sen peruuttamista, toimivaltaisia viranomaisia ja seuraamuksia.

Eläintarhadirektiivi asettaa eläintarhoille varsinaisten eläinsuojelullisten vaatimusten lisäksi vaatimuksia, joita ei voida pitää eläinten hyvinvointiin kuuluvina vaatimuksina. Tällaisia ovat eläintarhadirektiivin eläintarhoille asettamat luonnonvaraisen eläimistön suojeluun ja biologisen monimuotoisuuden säilymiseen liittyvät tehtävät.

Luonnonsuojelulain (1096/1996) eräinä tavoitteina on lain 1 §:n mukaan muun muassa luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen ja luonnontuntemuksen ja yleisen luontoharrastuksen lisääminen. Luonnonsuojelulaki koskee toisaalta vain lajien suojelua niiden luonnollisessa ympäristössä. Luonnonsuojelulain 5 §:n mukaan 1 §:n tavoitteen saavuttamiseksi luonnonsuojelussa tähdätään maamme luontotyyppeihin ja luonnonvaraisten eliölajien

suotuisan suojelutason saavuttamiseen ja säilyttämiseen. Lain 6 luvussa säädetään eliölajien suojelusta. Kyseisen luvun säännösten yleinen soveltamisala koskee 37 §:n mukaan eläinlajien osalta vain Suomessa luonnonvaraisina esiintyviä eläinlajeja. Lain 44 §:ssä esimerkiksi säädetään kuitenkin uhanalaisten lajien kansainvälisestä kaupasta, joka koskee muitakin kuin vain Suomessa esiintyviä uhanalaisia eläinlajeja. Eläintarhadirektiivin täytäntöönpanoon liittyen maa- ja metsätaloustaloustalouden ja ympäristöministeriön kesken käytiin neuvotteluja eläintarhadirektiivin täytäntöönpanemisesta, ja pyrittiin selvittämään tarkoituksenmukaisin tapa direktiivin täytäntöönpanemiseksi. Neuvotteluissa oli esillä direktiivin täytäntöönpano omalla erillisellä eläintarhalailta tai täytäntöönpanosta säättäminen osittain luonnonsuojelulaissa ja osittain eläinsuojelulaissa. Erillistä lakia ei pidetty tarkoituksenmukaisena, koska suuresta osasta direktiivin vaatimuksia on jo säädetty tai voidaan säätää eläinsuojelulaissa tai sen nojalla. Myöskään ei katsottu tarkoituksenmukaiseksi hajauttaa eläintarhoja koskevia vaatimuksia osaksi luonnonsuojelulakiin ja osaksi eläinsuojelulakiin. Direktiivin täytäntöönpano olisi edellyttänyt useiden luonnonsuojelulain pykälien muuttamista. Selkeimmäksi vaihtoehdoksi direktiivin täytäntöönpanemiseksi katsottiin näin ollen se, että asiasta säädettäisiin kaikilta osin eläinsuojelulaissa, jolloin täytäntöönpano on toteutettavissa vähäisillä lainmuutoksilla. Näin menetellen katsottiin myös lainsäädännön olevan toiminnan harjoittajan kannalta selkeämpi.

Voimassa olevan eläinsuojelulain hallituksen esityksen perustelujen (HE 36/1995 vp) mukaan eläintarhalla tarkoitetaan myös eläinpuistoa, kotieläinpihaa tai -puistoa ja muuta eläintarhan luonteista toimintaa, jossa yleisölle tarjotaan mahdollisuus tutustua erilaisiin eläimiin. Tästä on seurannut se, että Suomessa toimii eläintarhaluvalla myös sellaisia toimijoita, jotka pitävät esimerkiksi maataloustuotantoon liittyen kotieläinpihaa, jossa ihmiset voivat käydä tutustumassa tavallisiin kotieläimiin. Eläintarhadirektiivi asettaa eläintarhoille luonnonvaraisten eläinten suojeluun ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen liittyviä tehtäviä. Näitä tehtäviä ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa

muille, kuin eläintarhadirektiivin tavoite, ja direktiiviin sisältyvä eläintarhan määritelmä huomioon ottaen eläintarhalle asetettavat kriteerit täyttävälle toimijalle. Suomessa toimii tällä hetkellä noin 70 eläintarhaa tai pysyvää eläinnäyttelyä. Näistä noin kymmenkunta kuuluu eläintarhadirektiivissä esitetyn määritelmän piiriin.

Voimassa oleva eläinsuojelulain 20 § sisältää sirkuksia, eläintarhoja ja eläinnäyttelyitä koskevat säännökset. Koska pykälään on sisällytetty erilaisia toimintoja koskevia, pääasiassa toimivaltaisen lupaviranomaisen määrittelyä koskevia säännöksiä, pykälä on ollut käytännössä vaikeaselkoinen. Pykälään ei myöskään sisälly säännöstä niistä tiedoista, joita toimintaa koskevan lupahakemuksen tulisi sisältää, ja joiden kautta lupaviranomainen arvioi toiminnan eläinsuojelullista hyväksyttävyyttä. Voimassa olevan pykälän mukaan lupa myönnetään, jos toiminta täyttää tässä laissa ja sen nojalla säädetyt ja määrättyt vaatimukset. Luvan hakemista ja luvan myöntämisedellytyksiä tai luvan peruuttamista koskevaa sääntelyä ei perustuslain 18 §:n 1 momentin säännöksestä johtuen voida pitää riittävän täsmällisenä.

Kanalarekisteri

Eläinsuojelulakiin ei sisälly säännöstä kanaloiden rekisteröinnistä. Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Elinkeinoon harjoittamisen vapautta rajoittavan lain on täytettävä perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat yleiset edellytykset. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan laissa säädettävien elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia, minkä lisäksi rajoitusten olennaisen sisällön, kuten rajoitusten laajuuden ja edellytysten, pitää ilmetä laista. Lisäksi elinkeinon luvan myöntämisen tulee valiokunnan mukaan perustua pääsääntöisesti oikeusharkintaan eikä tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Elinkeinoon harjoittamisen edellytyksenä olevan rekisteröitymisvelvollisuuden voidaan, rekisteröitymiselle asettavista vaatimuksista riippuen, rinnastaa elinkeinovapautta rajoittavaan lupaan. Myös perustuslain 10 §:n 1

momentti edellyttää, että rekisteröitävistä henkilötiedoista tulee säätää kattavasti laissa.

Kanalarokisteridirektiivi edellyttää, että ihmisravinnoksi tarkoitettuja kananmunia saadaan markkinoille saatettavaksi tuottaa vain sellaisessa tuotantolaitoksessa, joka on rekisteröity. Perustuslain elinkeinovapautta koskevan säännöksen johdosta kanaloiden rekisteröitymisvelvoitteesta on säädettävä laissa. Rekisteröitymisvelvollisuus koskisi Suomessa noin 2000 kanalaa. Ehdotus koskisi kaikkia edellä mainittuja kanaloita niiden koosta riippumatta. Ehkä asianmukaisempi paikka säätää kanalarokisteristä olisi maaseutuelinkeinorekisteristä annettu laki (1515/1994). Kyseisen lain kokonaisuudistuksen valmistelu on parhaillaan käynnissä. Kanaloiden rekisteröintivelvoitteesta säädetään neuvoston direktiivissä 1999/74/EY munivien kanojen suojelun vähimmäisvaatimuksista. Ottaen huomioon maaseutuelinkeinorekisterilain kokonaisuudistuksen ja kanalarokisterin edellyttämän aikataulun, sisällytettäisiin rekisteriä koskeva säännös tässä vaiheessa eläinsuojelulakiin.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on panna täytäntöön eläintarhadirektiivi siltä osin, kuin täytäntöönpano edellyttää laintasoista sääntelyä. Samalla lakia selkeytettäisiin siten, että eläintarhoista ja pysyvistä eläinnäyttelyistä säädetäisiin erillään sirkuksista ja kiertävistä eläinnäyttelyistä. Toiminta sinänsä säilyisi edelleen luvanvaraisena, jotta toiminnan eläinsuojelullinen hyväksyttävyyden voitaisiin etukäteen varmistaa tehokkaasti. Tätä voidaan pitää myös toiminnan harjoittajan edun mukaisena sen vuoksi, että lupamenettelyn kautta toiminnan harjoittamista koskevat vaatimukset tulevat hyväksytyiksi luvan myöntämisen yhteydessä, eikä mahdollisiin suuriin kustannuksiin vaativiin korjaustoimenpiteisiin jouduttaisi, kuten ehkä siinä tapauksessa, että toiminta voitaisiin käynnistää ilman viranomaisen hyväksyntää. Toiminnan harjoittamisen säätäminen esimerkiksi ilmoituksenvaraiseksi siten, että viranomaisen hyväksyisi sille lähetetyn ilmoituksen toiminnan harjoittamisen aloittamisesta, ei asialli-

sesti ottaen eroa toiminnalle myönnettävästä luvasta, joten nykyinen lupakäytäntö on siinäkin suhteessa tarkoituksenmukaista säilyttää.

Eläintarhoja, pysyviä tai kiertäviä eläinnäyttelyitä sekä sirkuksia koskevia luvan hyväksymisedellytyksiä pyrittäisiin samalla täsmentämään ottamalla lakiin säännös lupahakemuksessa edellytettävistä tiedoista, ja säätämällä nykyistä selkeämmin luvan myöntämisen ja peruuttamisen edellytyksenä olevista vaatimuksista.

Esityksessä asetettaisiin eläintarhoille eläintarhadirektiivin vaatimusten edellyttämää luonnonvaraisen eläimistön suojelua ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen liittyviä tehtäviä, joita ei voida pitää suoraan voimassa olevan eläinsuojelulain alaan kuuluvina vaatimuksina. Tämän vuoksi eläintarhadirektiivin täytäntöönpanon tarkoitus todettaisiin eläinsuojelulain tarkoitusta koskevassa 1 §:ssä.

Esityksellä pantaisiin myös täytäntöön kanalarokisteridirektiivi. Eläinsuojelulakiin otettaisiin ihmisravinnoksi tarkoitettuja munia markkinoille saattamista varten tuottavia kanaloita koskeva rekisteröitymisvelvollisuus. Rekisterin pitäjänä toimisi maaseutuelinkeinorekisteriä pitävä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus. Rekisteriin sovellettaisiin maaseutuelinkeinorekisteristä annettua lakia, jonka kautta muun muassa rekisterin henkilötietojen suojaa koskevat kysymykset tulisivat otetuiksi asianmukaisesti huomioon.

Lain 30 §:ään otettaisiin uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin ETA-sopimuksen muutoksen johdosta Norjaan sijoittunutta eläinkuljettajaa ja Norjasta tulevia eläinkuljetuksia koskevista vaatimuksista. Sopimusta on noudatettu eläinkuljetuksia koskevassa käytännössä tähänkin asti, mutta sopimuksen muuttaminen edellyttää kuitenkin myös lain muuttamista. Eläinten kuljetusta koskevan lainsäädännön laajempaa uudistustarvetta on selostettu jäljempänä luvussa 5.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia, organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia tai vaikutuksia eri kansalaisryhmien asemaan,

eikä ympäristövaikutuksia.

Esityksen mukaan eläintarhoille tulisi velvollisuus antaa yleisölle muun muassa tietoja näytteillä pidettävistä eläimistä. Jo nykyäänkin Suomen eläintarhoissa annetaan häkkien tai aitausten eteen sijoitetuissa kylteissä tietoa siellä pidettävistä eläimistä ja niiden luonnollisesta elinympäristöstä. Joillakin eläintarhadirektiivin soveltamisalaan kuuluvilla eläintarhoilla on jo säännönmukaisesti yhteyksiä myös ulkomaisiin eläintarhoihin esimerkiksi uhanalaisten lajien säilyttämistä tai eläinlajien suojeluun liittyvää tietojen vaihtoa koskien. Ehdotettu eläintarhoja koskeva eläinsuojelulain muutos merkitsisi näiden osalta vain jo olemassa olevan tilanteen kirjaamista lakiin direktiivin vaatimusten täyttämiseksi, eikä aiheuttaisi eläintarhoille uusia toimenpiteitä. Muiden eläintarhojen osalta lain voimaantulosäännökseen liittyisi siirtymäsäännös riittävän ajan varaamiseksi uusiin vaatimuksiin sopeutumiseen.

Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen tehtäväksi esityksessä ehdotettu kanalarekisterin pito ei aiheuta tarvetta henkilöstön tai muiden resurssien lisäämiseen tietopalvelukeskuksessa. Tietopalvelukeskus ylläpitää jo nyt maatilarekisterin yhteydessä rekisteriä kanaloista, joskaan rekisterin tietosisältö ei ole kaikilta osin yhdenmukainen esityksessä ehdotetun rekisterin sisällön kanssa.

Kanaloiden omistajille tulisi ehdotuksen mukaan velvollisuus ilmoittaa eräitä toiminnan harjoittamista koskevia tietoja kanalarekisteriin merkittäväksi. Ilmoitusvelvollisuudesta ei aiheudu elinkeinon harjoittajalle kohtuutonta vaivaa, eikä oikeus elinkeinon harjoittamiseen vaarannu ilmoitusvelvollisuuden johdosta, koska rekisteröinti olisi ehdotuksen mukaan suoritettava, kun laissa edellytettävät tiedot on rekisteriin ilmoitettu.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä. Eläintarhadirektiivin täytäntöönpanosta on käyty neuvotteluja maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön välillä. Näissä neuvotteluissa on sovittu siitä, että eläintarhadirektiivi pannaan kaikilta osin täytäntöön eläinsuojelu-

laissa, eikä luonnonsuojelulakia näin ollen ehdoteta muutettavaksi.

Esityksestä on pyydetty lausunto 38 viranomaiselta, järjestöltä ja toiminnanharjoittajalta. Lausunnon ovat antaneet oikeusministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, ympäristöministeriö, Oulun lääninhallitus, Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos, Elintarvikevirasto, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund-SLC, Elintarviketeollisuusliitto ry, Suomen Siipikarjaliitto ry, Suomen kananmunapakkaamoiden yhdistys ry, Suomen Eläinlääkäriliitto ry, Helsingin Eläinsuojeluyhdistys ry, Eläinsuojeluliitto Animalia ry, Korkeasaaren eläintarha, Ranuan eläinpuisto, Heinolan kaupungin lintutarhat sekä Oy Fincirk Ab.

Lausunnonantajat ovat suhtautuneet myönteisesti ehdotuksessa esitettyihin muutoksiin. Lausunnoissa esitetyt lakiehdotuksen yksityiskohtia koskevat huomautukset on pyritty ottamaan mahdollisuuksien mukaan huomioon esitystä valmisteltaessa.

5. Muuta

Esitykseen sisältyy ehdotus lain 30 §:n muuttamisesta. Kyseisessä pykälässä säädetään eläinten kuljetusta koskevasta luvasta ja eläinkuljettajarekisteristä. Pykälän 3 momentti sisältää valtuudet säätää valtioneuvoston asetuksella muun muassa eläinkuljettajaluvan myöntämisestä ja peruuttamisesta ja toiminnan harjoittajalle asetettavista pätevyysvaatimuksista. Näistä asioista on tällä hetkellä säädetty eläinten kuljetuksesta annetulla asetuksella (491/1996). Asetuksen tasolla säätämistä ei voida nykyinen perustuslaki huomioon ottaen pitää asianmukaisena. Maa- ja metsätalousministeriössä onkin tarkoitus ryhtyä valmistelemaan eläinten kuljetusta koskevan lainsäädännön kokonaisuudistusta, missä yhteydessä muun muassa säädöstaso on tarkoitus korjata asianmukaiseksi. Sen varmistamiseksi, että Suomessa noudatettaisiin kaikilta osin ETA-sopimukseen sisältyviä vaatimuksia, lain 30 §:ään ehdotetaan tehtäväksi tässä vaiheessa vain Norjaa koskeva täsmennys, jonka perustetta on selvitetty tarkemmin edellä kohdassa 1.2.3.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. *Lain tarkoitus.* Eläinsuojelulain tarkoituksena on voimassa olevan lain 1 §:n 1 momentin mukaan suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta. Pykälän 2 momentin mukaan lain tarkoituksena on myös edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua.

Eläintarhadirektiivi asettaa eläintarhoille varsinaisten eläinsuojelullisten vaatimusten lisäksi vaatimuksia, joita ei voida pitää eläinten hyvinvointiin sinänsä kuuluvina vaatimuksina. Tällaisia ovat eläintarhadirektiivin 3 artiklassa eläintarhoille asettavat luonnonvaraisen eläimistön suojeluun ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen liittyvät tehtävät. Eläinsuojelulakiin ehdotetaan otettavaksi kaikilta osin eläintarhadirektiivin eläintarhoille asettamat vaatimukset. Tämän vuoksi pykälän uudeksi 3 momentiksi ehdotetaan otettavaksi maininta siitä, että lailla pantaisiin täytäntöön myös eläintarhadirektiivi.

20 §. *Eläintarhat ja pysyvät eläinnäyttelyt.* Voimassa olevan lain 20 § sisältää säännökset, jotka koskevat sirkuksia, eläintarhoja ja pysyviä ja kiertäviä eläinnäyttelyitä. Pykälä on ollut vaikeaselkoinen, koska siihen on sisällytynyt erilaisia toimintoja koskevia vaatimuksia. Säännöksen varsinaiselle toiminnan harjoittamiselle asettamat vaatimukset ovat olleet niukat. Tästä johtuen pykälässä tarkoitettua toimintaa harkitseva henkilö ei ole voinut tietää, mitä seikkoja hänen tulisi ottaa toiminnan suunnittelussa ja lupaa koskevassa hakemuksessa huomioon. Ehdotuksen mukaan voimassa olevan lain 20 § jaettaisiin selkeyden vuoksi 20 §:ään ja uuteen 20 a ja 20 b §:ään. Ensiksi mainitussa säädettäisiin eläintarhoista ja pysyvistä eläinnäyttelyistä, koska nämä toiminnot ovat luonteeltaan samanlaisia. Uudessa 20 a §:ssä säädettäisiin sirkuksista ja kiertävistä eläinnäyttelyistä, joille kummallekin on tyypillistä se, että toiminnan kohteena olevia eläimiä joudutaan kuljettamaan paikkakunnalta toiselle. Näissä pykälissä myös määriteltäisiin toimivaltainen

lupaviranomainen. Kaikkia näitä toimintoja koskevat lupahakemusta, luvan myöntämistä ja peruuttamista koskevat säännökset sisällytettäisiin uuteen 20 b §:ään, johon otettaisiin myös maa- ja metsätalousministeriölle osoitettu valtuutuslainsäädännön toimintaa koskevien tarkempien säännösten antamiseen eläinten pitopaikkojen, hoidon ja kohtelun sekä eläintarhoille asetettavien lisävaatimusten osalta.

Ehdotetun 20 §:n 1 momentissa määriteltäisiin eläintarha ja pysyvä eläinnäyttely. Eläintarhadirektiivin 2 artiklan mukaan eläintarhalla tarkoitetaan kaikkia pysyviä laitoksia, joissa luonnonvaraisten eläinlajien eläviä yksilöitä pidetään näytteillä yleisölle seitsemän tai sitä useamman päivän ajan vuodessa, lukuun ottamatta sirkuksia, lemmikkieläinkauppoja ja laitoksia, joille jäsenvaltiot myöntävät vapautuksen direktiivin vaatimuksesta sillä perusteella, että ne eivät pidä huomattavaa määrää eläimiä tai lajeja näytteillä yleisölle ja että vapautus ei vaaranna direktiivin tavoitteita.

Eläintarhalla tarkoitetaan ehdotuksen mukaan sellaista pysyvää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä pääasiassa luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä. Pysyvällä eläinnäyttelyllä puolestaan tarkoitettaisiin pysyvää laitosta, jossa pidetään näytteillä yksinomaan tai pääasiassa muita kuin luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä tai jossa näytteillä pidettävä luonnonvaraisten eläinten tai eläinlajien määrä on vähäinen. Rajanveto siitä, minkälaisesta toiminnasta on kysymys, määräytyisi näin ollen laitoksessa pidettävien muiden kuin luonnonvaraisten eläinlajien suhteesta luonnonvaraisiin eläinlajeihin tai laitoksessa pidettävien luonnonvaraisten eläinlajien tai eläinten lukumäärän perusteella. Voimassa olevan lain mukaan eläintarhaksi on katsottu muun muassa kotieläinpiha. Tämä on merkinnyt sitä, että vaikka näytteillä pidettäisiin vain tavallisia kotieläimiä (esimerkiksi nautoja, sikoja ja kanoja), toimintaa on voitu käsitellä eläintarhana. Ehdotetulla säännöksellä pyrittäisiin selkeyttämään eläintarhaa ja eläinnäyttelyä koskevaa rajanvetoa. Eläinnäyttelyksi ei toisaalta

katsottaisi esimerkiksi huoltoasemalla tai kauppaliikkeessä pidettävää akvaariota tai yksittäisiä eläimiä, joita pidetään lähinnä somistuksena tai viihtyvyyden lisäämiseksi. Tällaiseen eläintenpitoon sovellettaisiin nykyiseen tapaan seura- tai harrastuseläinten pidolle asetettavia vaatimuksia.

Eläinlajien tai eläinten lukumäärää arvioitaessa olisi otettava huomioon myös näytteillä pidettävä eläinlaji. Esimerkiksi kalojen ja selkärangattomien eläinlajien ja eläinten lukumäärä voisi olla eläinlajista riippuen varsin merkittävä ja näytteillä pitäminen ei silti täyttäisi eläintarhan määritelmää. Näin ollen esimerkiksi hyönteis- tai akvaarionäyttelyä ei tulisi katsoa eläintarhaksi pelkästään siellä pidettävien hyönteis- tai kalalajien tai näytteillä pidettävien eläinten lukumäärän perusteella.

Eläintarhadirektiivi asettaa eläintarhoille luonnonvaraisen eläimistön suojelua ja biologisen monimuotoisuuden säilymistä tarkoitettavia tehtäviä. Näitä tehtäviä ei ole tarkoituksenmukaista ulottaa koskemaan muita, kuin eläintarhadirektiivin tavoitteen ja direktiivin eläintarhoja koskevan määritelmän tarkoittamia laitoksia. Eläintarhadirektiivin 2 artiklan perusteella jäsenvaltiot voivat myöntää vapautuksen direktiivin vaatimuksista sillä perusteella, että laitoksessa ei pidetä huomattavaa määrää eläimiä tai eläinlajeja ja että vapautus ei vaaranna direktiivin tavoitteita. Direktiivin tavoitteena on suojella luonnonvaraista eläimistöä ja biologista monimuotoisuutta. Direktiivin tavoite ei vaarannu, vaikka kotieläinpihujen tyyppinen toiminta vapautetaan direktiivin asettamista vaatimuksista. Ehdotuksen mukaan tämän tyyppistä toimintaa käsiteltäisiin pysyvänä eläinnäyttelyinä. Direktiivin tavoite tulisi ottaa huomioon myös myönnettäessä lupia esimerkiksi kalojen tai hyönteisten näytteillä pitämiseen.

Ehdotuksen 2 momentin mukaan toiminnan harjoittaminen edellyttäisi nykyiseen tapaan lääninhallituksen lupaa. Eläintarhadirektiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaisena lähtökohtana on eläintarhojen osalta luvanvaraisuus. Vain lupamenettelyllä voidaan tehokkaasti varmistaa toiminnan harjoittamisen eläinsuojelulliset edellytykset myös eläinnäyttelyiden osalta. Tätä voidaan pitää myös toiminnan harjoittajan edun mukaisena sen vuoksi, että lu-

pamenettelyn kautta toiminnan harjoittamista koskevat vaatimukset tulevat hyväksytyiksi luvan myöntämisen yhteydessä, eikä mahdollisiin suuriakin kustannuksia vaativiin korjaustoimenpiteisiin jouduttaisi, kuten ehkä siinä tapauksessa, että toiminta voitaisiin käynnistää ilman viranomaisen hyväksyntää. Toiminnan harjoittamisen säätäminen esimerkiksi ilmoituksenvaraiseksi siten, että viranomaisen hyväksyisi sille lähetetyn ilmoituksen toiminnan harjoittamisen aloittamisesta, ei asiallisesti ottaen eroa toiminnalle myönnettävästä luvasta, joten nykyinen lupakäytäntö on siinäkin suhteessa tarkoituksenmukaista säilyttää. Voimassa olevan lain 20 §:n 1 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö voi määrätä, mihin lajeihin kuuluvia eläimiä saadaan pitää näytteillä eläintarhassa tai pysyvässä eläinnäyttelyssä. Säännöksen tarkoittamaa ministeriön asetusta ei ole annettu lain voimassaoloaikana. Tarkoituksena on, että ministeriön asetuksella annettaisiin sen sijaan säännökset eläintarhassa tai pysyvässä eläinnäyttelyssä pidettävien eläinten pidolle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista. Tätä koskeva valtuutussäännös sisältyy ehdotettuun 20 b §:n 4 momenttiin.

Pykälän 3 momentissa asetettaisiin eläintarhoille luonnonvaraisen eläimistön suojelua ja biologisen monimuotoisuuden säilymistä edistäviä tehtäviä. Säännös perustuu eläintarhadirektiivin tavoitteeseen ja 3 artiklan 1 ja 2 luetelmakohtiin. Ehdotuksen mukaan eläintarhojen tulisi antaa yleisölle tietoa näytteillä pidetyistä lajeista ja niiden luonnollisista elinolosuhteista. Vaatimus voidaan toteuttaa muun muassa asettamalla aitauksen tai häkin edustalle kyltti, jossa vaadittavia tietoja ilmoitetaan. Suomen eläintarhoissa tällainen menettely on jo nykyäänkin yleisessä käytössä. Tämän lisäksi eläintarhan tulisi osallistua valintansa mukaan johonkin sellaiseen toimintaan, jonka katsotaan edistävän direktiivin tavoitteen toteutumista. Direktiivin 3 artiklan 1 luetelmakohtaan suomenkielinen versio on sisällöltään epäselvä. Direktiivin englanninkielisen, ranskankielisen ja ruotsinkielisen version perusteella vaihtoehtoisia tehtäviä on ehdotetun säännöksen mukaisesti neljä. Ehdotettu säännös vastaa direktiivin tarkoitusta. Näiden tehtävien sisältöä ei direk-

tiivissä määritellä tarkemmin. Direktiivin tarkoitettamana toimintana voitaisiin pitää esimerkiksi eläintarhojen tai erilaisten kotimaisten ja ulkomaisten tutkimuslaitosten taikka suojeluorganisaatioiden välistä lajien suojeluun liittyvää yhteistyötä, tietojen vaihtoa tai tutkimukseen osallistumista sekä eläintarhan osallistumista kansainvälisiin uhanalaisten lajien suojeluohjelmiin tai kantakirjatoimintaan yhteistyössä muiden eläintarhojen kanssa. Eläinlajien suojelutaitoihin liittyvään koulutukseen osallistumisena voitaisiin pitää muun muassa tarhaeläinhoitajien kouluttamista, hoitajien vaihtoa eri eläintarhojen kesken sekä osallistumista eläintarhualan kotimaisiin ja kansainvälisiin jatkokoulutustilaisuuksiin. Eläintarhojen tulisi kiinnittää huomiota biologisten perustaitojen osamiseen. Jo tälläkin hetkellä osa Suomen eläintarhoista osallistuu käytännössä useainkin säännöksessä edellytettyyn vaihtoehtoiseen toimintaan, esimerkiksi eläinlajien kasvattamiseen niiden luontaisen kannan vahvistamiseksi. Eläintarhoissa syntyneiden tai kasvatettujen eläinyksilöiden luontoon palauttamisessa on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota kyseessä olevan hankkeen tarkoituksenmukaisuuteen pyrkimällä muun muassa varmistamaan lajin luontoon palauttamisen edellytykset sekä eläinyksilöiden selviytymismahdollisuudet. Eläintarhat voisivat itse päättää, mitä tehtävää ne ehdotetussa momentissa tarkoitetuista vaihtoehtoisista tehtävistä ryhtyisivät hoitamaan. Tämä tehtävä tulisi ehdotetun 20 b §:n 2 momentin mukaan ilmoittaa lupaviranomaiselle lupaa koskevassa hakemuksessa. Ehdotettuun 20 b §:n 4 momenttiin otettaisiin valtuutussäännös, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa tehtävien sisällöstä tarkempia säännöksiä.

Eläinsuojelulain 39 §:n mukaan eläinsuojeluviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus eläimen pitopaikkaan, jos on aihetta epäillä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan, käytetään tai kuljetetaan lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti. Ilman epäilyäkin tarkastus voidaan tehdä muun muassa eläintarhassa ja pysyvässä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä sekä sirkuksessa. Lain 39 § koskee tarkastusoikeutta eläinsuojelullisilla perusteilla. Ehdotetun pykälän 3

momentissa asetettaisiin eläintarhoille vaatimuksia, joita 39 §:n mukainen tarkastusoikeus ei koske. Tämän vuoksi pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi maininta lääninhallituksen oikeudesta tarkastaa myös näiden vaatimusten noudattamista.

20 a §. *Sirkukset ja kiertävät eläinnäyttelyt.* Ehdotettu pykälä sisältäisi luvan myöntämistä ja peruuttamista lukuun ottamatta voimassa olevan lain 20 §:n sisältämät vaatimukset sirkuksille ja kiertäville eläinnäyttelyille. Sirkukset ja kiertävät eläinnäyttelyt lienevät sinänsä käsitteinä selkeät, joten toimintaa ei ole tarpeen pykälässä erikseen määritellä. Molemmille toiminnoille on tyypillistä se, että ne liikkuvat paikkakunnalta toiselle, ja pysähtyvät siellä, missä eläinnäyttely tai sirkusesitys järjestetään. Sirkus voi toisaalta sijaita myös yhdellä paikkakunnalla, joskaan Suomessa tällainen toiminta ei olisi kannattavaa.

Ehdotuksen 1 momentin mukaan toiminnan harjoittaminen edellyttäisi nykyiseen tapaan lääninhallituksen lupaa. Kiertävät eläinnäyttelyt ja sirkukset edellyttävät jatkuvaa eläinten kuljetusta. Kuljetuksessa eläimet joutuvat kestämään muuttuvia olosuhteita, kuljetusta ja tavanomaista vaikeammin säänneltävää lähiympäristöä. Sirkuksessa eläimet lisäksi tekevät erilaisia temppuja tai niitä käytetään esityksissä ihmisten kanssa temppujen tekemiseen. Tällaisten toimintojen eläinsuojelullinen hyväksyttävyyys tulee voida arvioida etukäteen. Vain lupamenettelyn avulla voidaan tehokkaasti turvata toiminnan eläinsuojelullinen hyväksyttävyyys.

Voimassa olevan lain 20 §:n 1 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö voi määrätä mihin lajeihin kuuluvia eläimiä saadaan käyttää sirkuksessa ja muussa siihen verrattavassa näytöksessä, jossa näytetään eläimille opetettuja taitoja, tai pitää näytteillä kiertävässä eläinnäyttelyssä. Maa- ja metsätalousministeriö on 2 päivänä elokuuta 1996 antanut päätöksen eläinten käyttämisestä sirkuksessa ja muuhun siihen verrattavassa näytöksessä (22/EEO/1996). Päätöksen mukaan sirkuksessa ja muussa siihen verrattavassa näytöksessä, jossa näytetään eläimille opetettuja taitoja, ei saa käyttää apinoita, pe-toeläimiä, luonnonvaraisia märehitjöitä, kavioläimiä, pussieläimiä, hylje-eläimiä, nor-

suja, sarvikuonoja, virtahepoja, petolintuja, strutsilintuja eikä krokotiilieläimiä. Näytöksessä saadaan kuitenkin käyttää koiria ja kotikissoja, merileijonia, poneja, kesyhevosiä ja aaseja. Kiertäviä eläinnäyttelyitä koskevaa vastaavaa säädöstä ei ole toistaiseksi annettu. Mahdollisuus tämän asian säännöstämiseen on kuitenkin tarpeen edelleen säilyttää maa- ja metsätalousministeriöllä sen vuoksi, että tarvittaessa voitaisiin reagoida sellaisten eläinten näytteillä pitämiseen kiertävässä eläinnäyttelyssä tai sirkuksessa käyttämiseen, joiden eläinsuojelullisia olosuhteita tai käyttämistä esityksessä ei voitaisi pitää, tai saatava nykyisen tietämyksen mukaan hyväksyttäväksi. Muun muassa venäläisissä sirkuksissa käytetään yleisesti karhuja esimerkiksi tanssiesityksissä. Tällaisten eläinlajien kouluttamiseen joudutaan kuitenkin käyttämään sellaisia menetelmiä, jotka eivät täytä eläinsuojelulaissa eläinten kohtelulle asetettavia vaatimuksia tai Suomessa vallitsevaa näkemystä eläinten hyvinvoinnille yleisesti asetettavista vaatimuksista. Ehdotetussa 1 momentissa maa- ja metsätalousministeriön asetuksen antamisedellytyksiä täsmennettäisiin voimassa olevaan säännökseen verrattuna perustuslain 80 §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla rajaamalla ja tarkentamalla ministeriön asetuksenantovaltuutusta. Ehdotuksen mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin kieltää tiettyjen eläinlajien pitäminen näytteillä kiertävässä eläinnäyttelyssä tai sirkuksessa, jos niille ei voitaisi nykytietämyksen mukaan järjestää eläinsuojelullisesti hyväksyttäviiä olosuhteita tai jos eläinlajin käyttämistä esityksissä ei voitaisi käytettävissä olevan tietämyksen mukaan pitää eläinsuojelullisesti hyväksyttävänä.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa määriteltäisiin toimivaltainen lääninhallitus nykyiseen tapaan.

20 b §. *Eläintarhaa, pysyvää tai kiertävää eläinnäyttelyä ja sirkusta koskeva lupahakemus, luvan myöntäminen ja peruuttaminen.* Voimassa olevaan 20 §:ään ei sisälly säännöstä eläintarhaa, kiertävää tai pysyvää eläinnäyttelyä tai sirkusta koskevan luvan hakemisesta, lukuun ottamatta viranomaisesta jolle hakemus on tehtävä. Tätä ei voida pitää toiminnan harjoittamisen aloittamista suunnittelevan henkilön kannalta tyydyttävänä oi-

keustilana. Ehdotetun pykälän 1 momenttiin otettaisiin säännös niistä tiedoista, jotka lupahakemuksesta tulee käydä ilmi. Lupahakemuksessa olisi ehdotuksen mukaan selvitettävä toiminnan kohteena olevat eläinlajit ja eläinmäärät sekä selvitys eläinten pitopaikoista. Pitopaikkoja koskevan selvityksen tulisi sisältää lähinnä tietoja lain 4 §:ssä tarkoitetuista seikoista. Tällöin tulisi ottaa huomioon myös toiminnan harjoittamiselle eläinsuojeluasetuksessa tai ehdotetun valtuutuksen mukaisessa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa säädettävät vaatimukset. Lisäksi hakemuksessa tulisi selvittää lain 5 §:ssä tai eläinsuojeluasetuksessa tai annettavassa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa kyseisten eläinten hoidolle asetettavien vaatimusten toteuttamista pääpiirteissään, lupakäsittelyn kannalta olennaisilta osilta.

Ehdotetun lain 20 §:n 3 momentissa asetetaan eläintarhoille luonnonvaraisen eläimistön suojeluun ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen liittyviä tehtäviä. Eläintarhalupaa koskevasta lupahakemuksesta tulisi ehdotetun 2 momentin mukaan käydä ilmi se tehtävä, johon laitos tulisi valintansa mukaan osallistumaan. Laitoksen ilmoittama tehtävä kirjattaisiin eläintarhaluvan ehtoihin. Sirkusta koskevaan lupahakemukseen tulisi ehdotuksen mukaan liittää kuvaus niistä ohjelmanumeroista, joihin eläimet osallistuvat ja selvitys siitä, mitä temppeja eläimet näytöksessä suorittavat. Eläinsuojelulain 3 §:n mukaan eläimiä on kohdeltava hyvin, eikä niille saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä. Lain 6 §:n mukaan eläimen liiallinen rasittaminen ja kohtuuttoman ankara kurissa pitäminen ja kouluttaminen sekä liian kova-kourainen käsittely on kielletty. Eläimen sitominen tarpeetonta kärsimystä tuottavalla tavalla on kielletty. Sirkusta koskevan luvan arvioiminen edellyttää, että lupaviranomaisella on tiedossa ne temput, joita eläimet suorittavat tai joiden suorittamisessa käytetään eläimiä. Vain siten voidaan välttyä luvan myöntämisestä sellaisiin toimintoihin, jotka eivät ole eläinsuojelullisesti hyväksyttäviä. Tällaisena toimintona voidaan mainita esimerkiksi ratsastaminen sellaisen eläimen selässä, joka ei siihen sovellu.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäi-

siin eläintarhaa, pysyvää ja kiertävää eläinnäyttelyä sekä sirkusta koskeva luvan myöntämisestä ja peruuttamisesta. Voimassa olevan lain 20 §:n 4 momentin mukaan lupa myönnetään, jos toiminta täyttää tässä laissa ja sen nojalla säädettyt ja määrättyt vaatimukset. Säännöstä voidaan pitää toiminnanharjoittajan kannalta liian avoimena. Säännöksestä ei käy selkeästi ilmi, minkälaisia vaatimuksia luvan myöntämiselle asetetaan. Ehdotetussa 3 momentissa näitä vaatimuksia pyrittäisiin selkeyttämään. Säännöksen mukaan lupa myönnetään, jos toiminta täyttää eläinten pitopaikoille ja hoidolle eläinsuojelulaissa ja sen nojalla asetettavat vaatimukset. Nämä vaatimukset voivat olla eri eläinlajien kohdalla hyvin yksityiskohtaisia. Vaatimukset olisivat samoja kuin lupahakemuksessa edellytettäisiin selvittäväksi. Maa- ja metsätalousministeriössä on valmisteltu luonnos ministeriön asetukseksi eläintarhassa ja pysyvässä eläinnäyttelyssä pidettävien eläinten pidolle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista. Kun asetus annettaisiin, kävisivät näitä toimintoja koskevat yksityiskohtaiset vaatimukset ilmi kyseisestä asetuksesta. Kaikkien mahdollisten kyseeseen tulevien eläinlajien osalta yksityiskohtaisempaa sääntelyä ei ole kuitenkaan käytännössä mahdollista antaa. Näiden osalta luvan myöntämistä jouduttaisiin edelleen arvioimaan eläinsuojelulain 4 ja 5 §:n ja eläinsuojeluasetuksen eläinten pitopaikkaa ja eläinten hoitoa koskevien säännösten perusteella. Eläintarhaluvan myöntämisen edellytyksenä olisi lisäksi laitoksen osallistuminen ehdotetun lain 20 §:n 3 momentissa tarkoitettuun tehtävään. Sirkusluvan edellytyksenä olisi lisäksi eläinten kohtelua koskevien eläinsuojeluvaatimusten täytyminen. Lupaviranomainen arvioisi eläinten käyttämistä esityksiin lain 6 §:ssä eläinten kohtelusta säädetyn perusteella. Huomioon tulisi tällöin ottaa myös eläinsuojeluasetus ja ehdotetun pykälän 4 momentin nojalla asiasta mahdollisesti annettava maa- ja metsätalousministeriön asetus. Eläinten pitopaikkojen ja hoidon asianmukaisuutta voidaan pitää hyväksyttävänä toiminnan aloittamisen lähtökohtana eläintarhoissa ja eläinnäyttelyissä. Normaalisissa eläinsuojeluvonnassa valvottaisiin paitsi näiden vaatimusten toteutumista, myös eläinsuojelulaissa

eläinten muulle pidolle, esimerkiksi kohtelulle asetettavien vaatimusten toteutumista. Sirkuksissa eläimet osallistuvat erilaisiin näytöksiin ja tekevät niille opetettuja temppeja. Tämän vuoksi jo sirkuslupaa myönnettäessä jouduttaisiin tältä osin ottamaan huomioon myös eläinten kohtelu.

Lupaviranomaisella ei olisi mahdollisuutta evätä lupaa tarkoituksenmukaisuusharkinnan perusteella, vaan luvan myöntämisen edellytysten täytyessä lupa olisi myönnettävä. Ehdotuksen mukaan lupaannettiin nykyiseen tapaan liittää eläinsuojelun kannalta tarpeellisia ehtoja. Lupa voidaan voimassa olevan lain mukaan peruuttaa, jos lupaehtoja ei noudateta tai toiminta ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä. Ehdotetun säännöksen mukaan lupa voidaan peruuttaa ja laitos sulkea, jos toiminnanharjoittaja olennaisella tavalla rikkoo eläinsuojelulaissa tai sen nojalla annettavissa asetuksissa asetettavia eläinsuojeluvaatimuksia tai lupaehtoja tai jos toiminta ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä. Viranomaistoiminnassa on yleisenä periaatteena noudatettava niin sanottua suhteellisuusperiaatetta, jonka mukaan moitittavasta toiminnasta koituvan seuraamuksen on oltava oikeassa suhteessa teon moitittavuuteen. Ehdotetussa säännöksessä luvan peruuttamisedellytyksiä täsmennettäisiin, minkä lisäksi asetettujen vaatimusten rikkomisen tulisi olla olennaista. Lupa voitaisiin peruuttaa, jos toiminnanharjoittaja ei korjaisi epäkohtia valvontaviranomaisen asettamassa kohtuullisessa määräajassa. Lupa voitaisiin kuitenkin peruuttaa välittömästi, jos eläinten hyvinvoinnin turvaaminen sitä välttämättä edellyttäisi. Eläintarhadirektiivin 4 artiklan 5 kohta sisältää määräyksiä siinä tapauksessa, että lupavaatimukset eivät täyty. Eläintarha tai sen osa on tällaisessa tapauksessa suljettava yleisöltä tai eläintarhan on noudatettava viranomaisen määräämiä vaatimuksia sen varmistamiseksi, että lupaehdot täyttyvät. Ehdotettuun 3 momenttiin sisältyisivät myös tätä koskevat luvan peruuttamista ja eläintarhan sulkemista koskevat direktiivin vaatimukset. Eläinsuojelulain 42 §:n perusteella lääninhalitus voi määrätä toiminnanharjoittajan täyttämään lainsäädännön tai lupaehtojen asetamat velvoitteet, ja määräystä voidaan lain 43 §:n nojalla tehostaa uhkasakolla tai teet-

tämisuhalla. Eläintarhadirektiivin 5 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan mukaan puutteiden korjaamista tarkoittava määräaika voi olla enintään kaksi vuotta. Suomessa on jo tällä hetkellä voimassa järjestelmä, joka edellyttää eläintarhalupaa. Luvan myöntämisen yhteydessä selvitetään toiminnan eläinsuojelullinen hyväksyttävyyden. Suomessa ei käytännössä normaaliin eläinvalvontaan liittyen voida edes tulla esille tilannetta, jonka korjaamiseen asetettaisiin kahden vuoden määräaika. Lakiin ei näin ollen otettaisi mainintaa epäkohtien korjaamista tarkoittavasta määräajasta, jota voidaan pitää eläinten hyvinvoinnin turvaaminen huomioon ottaen Suomen olosuhteisiin liian pitkänä. Käytännön valvonnassa eläinsuojeluviranomaisten tulisi luonnollisesti ottaa direktiivin vaatimus huomioon siten, että määräaika ei missään olosuhteissa asetettaisi yli kahden vuoden mittaiseksi. Eläinsuojelullisten syiden niin vaatiessa laitos tai sen osa tulisi tarvittaessa sulkea epäkohtien korjaamisen ajaksi.

Eläintarhadirektiivin 4 artiklan 4 kohdan mukaan, ennen kuin eläintarhalupa voidaan myöntää, hylätä tai sen voimassaoloaika pidentää tai sen sisältöä merkittävästi muuttaa, viranomaisen on suoritettava tarkastus sen toteamiseksi, täyttyvätkö lupavaatimukset tai ehdotetut lupavaatimukset. Direktiivin tarkoittama tarkastusvelvollisuus ulotettaisiin ehdotuksessa koskemaan myös muita pykälässä tarkoitettuja toimintoja. Tarkastuksen ulkopuolelle ei ole perustetta rajata eläinnyttelyitä tai sirkuksia, koska lupaa joudutaan eläinten hyvinvoinnin kannalta arvioimaan samojen perusteiden mukaisesti, kuin eläintarhaa koskevaa lupaa. Käytännössä tilanne on sellainen, että lupa toiminnan harjoittamiseen myönnetään asiakirjojen perusteella. Näin ollen esimerkiksi eläintarhaa koskeva lupa myönnetään muun muassa tiloja koskevien rakennuspiirustusten ja muiden selvitysten perusteella. Luvan saatuaan toiminnanharjoittaja ryhtyy rakentamaan luvassa hyväksytyjä tiloja ja järjestämään muita toiminnan edellytyksiä. Edellä todetusta johtuen eläintarhan tarkastaminen ennen luvan myöntämistä ei ole mahdollista. Ehdotuksen mukaan tarkastus olisi suoritettava ennen toiminnan aloittamista. Näin varmistettaisiin se, että aloitettava toiminta täyttää luvassa

asetetut vaatimukset. Lisäksi tarkastus tulisi direktiivin mukaisesti tehdä ennen luvan peruuttamista tai muuta luvan sisältöä merkittävästi muuttavan tai luvan voimassaoloaika koskevan asian ratkaisemista. Säännökseen sisältyisi myös eläintarhadirektiivin 4 artiklan 3 kohdan vaatimus toiminnan valvomisesta säännöllisin tarkastuksin. Jo tälläkin hetkellä lääninhallitukset pyrkivät tulostavoitteidensa mukaisesti tarkastamaan luvan tai ilmoituksenvaraista eläintenpitoa säännöllisesti vähintään kerran vuodessa. Tulostavoitteista on sovittu maa- ja metsätalousministeriön ja lääninhallitusten välillä. Tarkastuksissa lääninhallitus voisi nykyiseen tapaan käyttää apunaan muita eläinsuojeluviranomaisia, lähinnä kunnaneläinlääkäreitä.

Ehdotuksen 4 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset eläintarhassa, pysyvässä tai kiertävässä eläinnyttelyssä tai sirkuksessa pidettävien eläinten pitopaikoille ja hoidolle sekä kohtelulle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista. Voimassa olevaan 20 §:ään vastaavaa valtuutussäännöstä ei sisälly. Jo tälläkin hetkellä tarkemmat säännökset voitaisiin kuitenkin antaa lain 4-6 §:ään ja eläinsuojeluasetuksen 49 §:ään sisältyvien valtuutussäännösten perusteella. Perustuslain 80 §:n 1 momentti huomioon ottaen asetuksenantovaltuutuksesta on asianmukaista säätää kyseistä toimintaa koskevassa lainkohdassa. Eläintarhoissa ja pysyvissä eläinnyttelyissä pidetään sellaisia eläinlajeja, joiden hyvinvoinnin turvaaminen edellyttää varsin yksityiskohtaista eläinten pitoa koskevaa säännöstyä. Sama tilanne koskee myös sirkuksia ja kiertäviä eläinnyttelyitä, joissa huomioon tulee ottaa myös se, että näitä eläimiä joudutaan kuljettamaan jatkuvasti. Koska kysymyksessä ovat varsin teknisluonteiset vaatimukset, nämä annettaisiin ministeriön asetuksella. Tarkemmat säännökset koskisivat paitsi eläinten vaatimia tiloja ja niiden sisustamista, myös esimerkiksi eläinten hoitoon liittyviä ruokinta- ja juottolaitteita ja eläinten tarvitsemää muuta hoitoa. Eläinten tilojen ja hoidon asianmukaisuutta voidaan pitää pääsääntöisesti hyväksyttävänä toiminnan aloittamisen lähtökohtana. Sirkusten osalta huomioon tulisi jo lupaa arvioitaessa ottaa huomioon eläinten tuleva kohtelu sir-

kusesityksissä.

Ehdotetun momentin 2 kohdan mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä myös eläintarhoille ehdotetun 20 §:n 3 momentissa asetettavien tehtävien sisällöstä. Eläintarhadirektiivissä näitä tehtäviä ei määritellä tarkemmin. Ehdotetun 20 §:n 3 momentin perusteluissa tehtävien sisältöä on pyritty käsittelemään. Direktiivin vaatimukset saattavat myöhemmin täsmentyä. Muun muassa tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että näitä tehtäviä voitaisiin tarvittaessa täsmentää ministeriön asetuksella.

26 §. *Luettelon pitäminen.* Voimassa olevan eläinsuojelulain 26 §:ssä säädetään toiminnan harjoittajan velvollisuudesta pitää luetteloa toiminnan kohteena olevista eläimistä. Luettelonpitovelvollisuus koskee pykälän mukaan sellaista toiminnanharjoittajaa, joka tarhaa luonnonvaraisiin nisäkä- tai lintulajeihin kuuluvia eläimiä lihan, munien tai siitoseläinten tuottamiseksi (21 §), joka tarhaa luonnonvaraisia nisäkkäitä tai lintuja riistanhoidollisessa tarkoituksessa (23 §) sekä toiminnanharjoittajaa, jota koskee ammattimaisista tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaa seura- ja harrastuseläinten pitoa koskeva säännös (24 §). Säännöksessä ei ole kuitenkaan tarkemmin määritelty luettelonpitovelvollisuuden sisältöä. Säännökseen sisältyy myös valtuutussäännös maa- ja metsätalousministeriölle tarkempien säännösten antamiseen luettelon pitämisestä ja siihen merkittävistä tiedoista. Tarkempia säännöksiä asiasta ei ole annettu.

Eläintarhadirektiivin 3 artiklan viides luetelmakohta edellyttää, että eläintarhat pitävät ajan tasalla olevaa luetteloa eläintarhassa olevista eläinlajeista. Direktiivi ei tarkemmin määrittele tämän velvollisuuden sisältöä. Luettelon tulisi olla ainakin sellainen, että siitä saataisiin tieto laitoksessa pidettävistä eläinlajeista ja riittävällä tarkkuudella myös eläinyksilöiden tai eläinryhmien lukumäärästä. Pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että siitä kävisi ilmi luettelonpitovelvollisuuden keskeisin sisältö. Säännökseen lisättäisiin eläintarhadirektiivin eläintarhoja koskeva vaatimus. Samalla luettelonpitovelvollisuus ulotettaisiin koskemaan myös sirkuksia ja eläinnäyttelyitä. Myös näiden toimintojen

asianmukainen valvonta edellyttää, että valvontaviranomainen voi helposti saada käsityksen toiminnan laajuudesta ja eläimistä, joihin toiminta kohdistuu. Luettelon tulisi olla ajan tasalla. Luettelo olisi nykyiseen tapaan vaadittaessa esitettävä eläinsuojelulain 3 luvussa tarkoitetuille valvontaviranomaisille ja eläinsuojeluvalvojalle. Ehdotuksen mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin nykyiseen tapaan antaa tarkempia säännöksiä luettelon pitämisestä ja siihen merkittävistä tiedoista. Kaikista lajeista ei voida esimerkiksi pitää eläinyksilökohtaisia luetteloita, joten on tarpeellista voida täsmentää luettelon sisältöä ministeriön asetuksella. Tämä on tarpeen myös siitä syystä, että eläintarhadirektiivin luettelonpitovelvollisuus saattaa myöhemmin täsmentyä, jolloin vastaavat vaatimukset voitaisiin valtuutussäännöksen rajoissa ottaa ministeriön asetukseen. Luettelon pitäminen ei edellyttäisi toiminnan harjoittajalta laitehankintoja tai muita kustannuksia edellyttäviä toimintoja, vaan luetteloa voitaisiin pitää esimerkiksi vaikkapa tavalliseen ruutuvihkoon tehtävillä manuaalisilla merkinnöillä toiminnan kohteena olevista eläimistä.

26 a §. *Kanalarrekisteri.* Neuvosto on vuonna 1999 antanut direktiivin 1999/74/EY munivien kanojen suojelun vähimmäisvaatimuksista. Direktiivin 7 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on rekisteröitävä kaikki direktiivin soveltamisalaan kuuluvat tuotantolaitokset käyttäen tunnusnumeroita, joiden avulla direktiivin soveltamisalaan kuuluvista laitoksista markkinoille saatetut, ihmisravinnoksi tarkoitetut munat voidaan jäljittää. Direktiiviä ei sovelleta alle 350 munivan kanan eikä siitostarkoituksiin pidettävien munivien kanojen tuotantolaitoksiin. Direktiivin vaatimukset ovat vähimmäisvaatimuksia. Jäsenvaltiot voivat soveltaa direktiivin säännöksiä tiukempia säännöksiä munivien kanojen suojelemiseksi. Suomessa kanojen hyvinvointivaatimukset on ulotettu koskemaan kaikkia kanoja pitopaikan koosta riippumatta. Myös ehdotetun pykälän soveltamisala koskisi lähikohtaisesti kaikkia tuotantolaitoksia niiden koosta riippumatta.

Kanalarrekisteridirektiivi sisältää tarkemmat säännökset siitä, mitä rekisteröinnin tulee sisältää. Jäsenvaltioiden on direktiivin mukaan

perustettava järjestelmä kaikkien direktiivin tarkoittamien tuotantolaitosten rekisteröimiseksi ja annettava niille direktiivin liitteen mukainen tunnistenumero. Direktiivin liitteessä säädetään rekisteröintiä varten tarvittavista tiedoista ja siitä, kuinka jäsenvaltio- ja tuotantotapakohtainen tunnistenumero määrittyy. Rekisteröintiä varten tarvitaan tuotantolaitoksen ja sen omistajan yhteystiedot, tiedot munivista kanoista vastuussa olevasta henkilöstä sekä tiedot tuotantolaitoksen tuotantotavasta (ulkokanala, lattiakanala, häkki-kanala, luonnonmukainen tuotanto) ja tuotantolaitoksessa pidettävien lintujen enimmäismääristä.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin kanalarekisteridirektiivin 1 artiklan 2 kohdan mukaisesti siitä, että ihmisravinnoksi tarkoitettuja kananmunia saadaan tuottaa markkinoille saattamista varten vain viranomaisen rekisteriin merkityssä tuotantolaitoksessa. Rekisterin pitäjänä toimisi maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus. Direktiivi ei tarkemmin määrittele, mitä markkinoille saattamisella tarkoitetaan. Ehdotuksessa tällä tarkoitettaisiin kananmunien tuottamista niiden myyntiä tai myytäväksi tarjoamista varten.

Maaseutuelinkeinorekisteristä annetun lain (1515/1994) mukaan maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus pitää maaseutuelinkeinohallinnon tehtävien hoitamiseksi maaseutuelinkeinorekisteriä. Rekisteriin voidaan merkitä tiedot mautiloista, metsätalouksista, puutarhayrityksistä, turkistarhoista, porotalousyrityksistä ja muista maaseutuelinkeinoyrityksistä. Rekisteriä käytetään maaseutuelinkeinohallinnon tukien hallinnointiin ja muuhun päätöksenteon valmisteluun, toimenpiteiden suunnitteluun ja niiden vaikutusten seurantaan ja valvontaan, tilastollisiin tarkoituksiin sekä tutkimukseen. Lisäksi rekisteriä käytetään eläinlääkintää koskevien säännösten ja määräysten valvontaan ja sen edellyttämään hallinnointiin. Rekisteri toimii yleisrekisterinä, ja siitä voidaan muodostaa erilaisia osarekisterejä. Osarekisterit voivat sisältää säädettyjen tehtävien kannalta tarpeellisia toiminnallisia alarekisterejä. Rekisterejä täydennetään ja päivitetään rekisteriyksiköiltä ja viranomaisilta saatavilla tiedoilla. Lakiin sisältyvät myös tarvittavat

säännökset rekisterin tietosisällöstä, viranomaisten vastuusuhteista, tietojen luovuttamisesta, salassapidosta, rangaistussäännökset sekä muita tietosuojaan varmistamiseen liittyviä säännöksiä.

Maaseutuelinkeinorekisterilain kokonaisuudistusta valmistellaan parhaillaan. Tarkoituksena on, että eläinsuojelulakiin nyt ehdotettava kanalarekisteriä koskeva säännös siirrettäisiin maaseutuelinkeinorekisterilakiin kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Pykälän 2 momentti sisältäisi kanalarekisteridirektiivin liitteen 1 kohdan mukaisen luettelon niistä tiedoista, jotka tuotantolaitoksen omistaja olisi velvollinen ilmoittamaan rekisteriin. Tiedot ilmoitettaisiin tuotantolaitoksen sijaintikunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle.

Ehdotetun 3 momentin mukaan rekisterin pitäjä antaa tuotantolaitokselle tunnistenumeron, joka myös merkittäisiin rekisteriin. Kanalarekisteridirektiivin liitteen 2 kohdan mukaan tunnistenumeroon tulee numero, joka ilmaisee laitoksessa käytettävän tuotantotavan, jäsenvaltion koodin ja laitokselle vahvistettavan tunnisteluvun. Jos samalla omistajalla on useampia tuotantolaitoksia, kullekin laitokselle annettaisiin oma tunnistenumero.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin velvollisuudesta rekisteröidä tuotantolaitos viipymättä, kun ehdotetun 2 momentin tarkoittamat tiedot on sille toimitettu. Rekisteriviranomaisella ei ehdotetun 4 momentin mukaan olisi harkintavaltaa tai mahdollisuutta jättää rekisteröintiä suorittamatta, vaan rekisteröinti olisi suoritettava heti, kun vaadittavat tiedot on sille toimitettu. Vastaavasti elinkeinonharjoittajalla olisi luonnollisesti oikeus saada tietonsa rekisteröityä. Tämä on tärkeätä sen johdosta, että ehdotetun 1 momentin mukaan rekisteröityminen olisi edellytyksenä sille, että toiminnanharjoittaja saisi tuottaa ihmisravinnoksi tarkoitettuja kananmunia. Kanalan omistajan oikeusturva edellyttää, että rekisteröinti tehdään viipymättä. Kanalan omistajalla olisi ehdotuksen mukaan myös velvollisuus ilmoittaa rekisteriin merkittävässä tiedoissa tapahtuvista muutoksista viipymättä rekisteriviranomaiselle. Kanalarekisteridirektiivin 1 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että rekisteritietoihin

tehtävistä muutoksista ilmoitetaan toimivaltaiselle viranomaiselle viipymättä ja rekisteri saatetaan ajan tasalle heti, kun tällaiset tiedot on saatu. Maaseutuelinkeinorekisterilakiin ei sisälly yleistä säännöstä rekisteriin merkittyjen tietojen säilytysajasta. Tämän vuoksi 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös rekisteritietojen säilytysajasta. Ehdotuksen mukaan tiedot olisi poistettava rekisteristä vuoden kuluttua toiminnan harjoittamisen lopettamista koskevan ilmoituksen tekemisestä. Koska rekisteröintivelvollisuus koskee ihmisravinnoksi tarkoitettujen kanamunien tuottamista, on yhden vuoden määräaikaa pidettävä riittävänä aikana tuotantolaitoksessa tuotettujen kanamunien jäljittämiseksi.

Ehdotettu 5 momentti sisältäisi viittauksen maaseutuelinkeinorekisteristä annettuun lakiin, jota rekisteriin sovellettaisiin. Lakiin sisältyvät tarvittavat säännökset viranomaisten vastuusuhteista, tietojen luovuttamisesta, sallassapidosta, rangaistussäännökset sekä muita tietosuojan varmistamiseen liittyviä säännöksiä. Maaseutuelinkeinorekisteristä annettun lain 3 §:n mukaan rekisteriä voivat käyttää säädettyjen tehtävien edellyttämässä laajuudessa maa- ja metsätalousministeriö, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus, eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos, kasvintuotannon tarkastuskeskus, maaseutuelinkeinopiirit sekä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset. Lisäksi rekisteriä voivat käyttää eläinlääkintää koskevien säännösten ja määräysten valvonnan ja sen edellyttämän hallinnon vaatimassa laajuudessa lääninhallitukset, kunnaneläinlääkärit ja tarkastuseläinlääkärit. Näistä kolme viimeksi mainittua ovat myös eläinsuojelulain tarkoittamia valvontaviranomaisia. Selvyyden vuoksi ehdotetussa momentissa mainittaisiin kuitenkin erikseen eläinsuojeluviranomaisten oikeudesta käyttää rekisteriä valvontaa varten.

Jos ihmisravinnoksi tarkoitettuja kanamunia toimitettaisiin markkinoille tuotantolaitoksesta, joka ei ole rekisteröitynyt, voisi elintarvikelain (361/1995) mukainen valvontaviranomainen ryhtyä kyseisten kanamunien osalta pakkotoimiin noudattaen elintarvikelain 8 ja 10 luvuissa säädettyä menettelyä. Elintarvikelain 8 luvussa säädetään elintarvikelain mukaisen valvontaviranomaisen mahdollisuudesta määrätä elinkeinonharjoittaja

määräajan kuluessa muuttamaan elintarvike säännösten ja määräysten mukaiseksi tai määrätä elintarvike käytettäväksi hyväksytyyn tarkoitukseen tai hävitettäväksi. Elintarvikelain mukainen valvontaviranomainen voi myös väliaikaisesti tai pysyvästi kieltää muun muassa elintarvikkeen kaupanpidon, tarjoilun ja muun luovutuksen. Elintarvikelain mukaiset pakkotoimet sisältävät myös säännökset muun muassa markkinoilta poistamisesta sekä uhkasakosta ja haltuunotosta. Muutoksenhausta ja täytäntöönpanosta näiden päätösten osalta säädetään elintarvikelain 10 luvussa. Koska rekisteröimättömästä tuotantolaitoksesta peräisin oleviin kanamuniin kohdistuvat valvontatoimet eivät ole eläinsuojeluvalvontaa, olisi perusteltua, että tilanteeseen voitaisiin tarvittaessa puuttua elintarvikevalvontaa koskevan yleislain, elintarvikelain, perusteella. Paikallisvalvonnan järjestäminen elintarvikelain mukaisissa asioissa kuuluu kunnille ja kuntayhtymille.

30 §. *Lupa eläinten kuljettamiseen ja eläinkuljettajarekisteri.* Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) eläinlääkintä- ja kasvisuojelualaa koskevaa liitettä I on muutettu muun muassa siten, että sopimuksen piiriin on otettu eläinten hyvinvointia koskevat Euroopan yhteisön direktiivit. Sopimuksen eläinten hyvinvointia koskevien säädösten luetteloon sisältyy myös neuvoston direktiivi 91/628/ETY eläinten suojelusta kuljetuksen aikana, direktiiviin myöhemmin tehtyine muutoksineen. Direktiivi koskee ETA-maista Norjaa, joka on myös saattanut sen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Norjaa ei eläinkuljetusten osalta näin ollen kohdella Euroopan unionin jäsenvaltioissa niin sanottuna kolmantena maana, vaan eläinkuljetuksiin sovelletaan vastaavia vaatimuksia kuin jäsenvaltioihin.

Voimassa olevan lain 30 §:n 1 momentissa säädetään Euroopan yhteisön ulkopuoliseen valtioon sijoittuneelta eläinkuljettajalta vaadittavasta kirjallisesta sitoumuksesta eläinsuojelusäännösten ja -määräysten noudattamisesta eläinten kuljetuksessa. Eläinten kuljetuksesta annetun asetuksen (491/1996) 30 §:n mukaan rajaeläinlääkäri on tarkastettava Euroopan yhteisön ulkopuolisesta valtiosta tuleva eläinkuljetus asiakirjoineen ja eläinten hyvinvointi ennen matkan jatkamis-

ta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan Norjan osalta eläin-kuljetuksissa noudatettaisiin vastaavia vaatimuksia kuin yhteisön jäsenvaltioiden osalta. Eläin-kuljetuksia koskevan lainsäädännön kokonaisuudistuksen tarvetta on selostettu edellä luvussa 5.

54 §. *Eläinsuojelurikkomus*. Eläinsuojelulain 54 §:ssä säädetään eläinsuojelurikkomuksesta. Säännös uudistettiin 24 päivänä heinäkuuta 1998 annetulla lailla (594/1998), jolloin rikoslain uudistukseen liittyen eläinsuojelulain eläinrääkkäystä koskevat vankeusuhkaiset rangaistussäännökset siirrettiin rikoslain (39/1889) 17 luvun 14 ja 15 §:ksi (eläinsuojelurikos ja lievä eläinsuojelurikos). Rangaistuksen tuomitseminen eläinsuojelurikkomuksesta edellyttää tahallisuutta tai huolimattomuutta. Rangaistuksena eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan sakkoa.

Voimassa olevan lain 54 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädetään rangaistavaksi eräiden laissa säädettyjen velvollisuuksien laiminlyönti. Tällaisia ovat esimerkiksi lain 20 §:n 3 momentissa säädetty sirkusta, eläintarhaa tai eläinnäyttelyä koskevan luvan hakemisen laiminlyönti tai 26 §:ssä säädetyn luettelontuvelvollisuuden laiminlyönti. Ehdotetussa laissa voimassa olevan lain 20 § jaettaisiin 20, 20 a ja 20 b §:ään. Ehdotettua säännöstä tarkistettaisiin luvan hakemisen laiminlyöntin osalta vastaamaan muuttunutta pykälien numerointia.

2. Tarkemmat säännökset

Lakiehdotuksen 20 b §:n 4 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläintarhassa, pysyvässä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä tai sirkuksessa pidettävien eläinten pitopaikoille ja hoidolle sekä kohtelulle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista. Maa- ja metsätalousministeriössä on valmisteltu ministeriön asetusluonnos eläintarhassa ja pysyvässä eläinnäyttelyssä pidettävien eläinten pidolle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista. Asetus on tarkoituksena antaa heti, kun ehdotettu laki on hyväksytty ja vahvistettu. Muiden ehdotettuun lakiin sisältyvi-

en valtuutussäännösten osalta tarkemmat säännökset pyrittäisiin antamaan käytännön tarpeen ja ministeriöllä olevien resurssien puitteissa.

3. Voimaantulo

Eläintarhadirektiivi olisi tullut panna jäsenvaltioissa täytäntöön viimeistään 9 päivänä huhtikuuta 2002. Kanalarekisteridirektiivin osalta määräaika on 31 päivä maaliskuuta 2003. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan viimeksi mainittuna päivänä.

Lain voimaantulosäännökseen liittyisi siirtymäsäännöksiä. Eläintarhoja koskevan siirtymäsäännöksen tarkoituksena olisi varata eläintarhoille riittävästi aikaa sopeutua ehdotetussa laissa eläintarhoille asetettaviin luonnonvaraisen eläimistön suojeluun ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen liittyviin tehtäviin. Luvan myöntäneen lääninhallituksen tulisi myös epäselvyyksien välttämiseksi tarkistaa eläintarhaa ja pysyvää eläinnäyttelyä koskevat luvat vastaamaan ehdotetun lain mukaista tilannetta.

Kanalarekisteridirektiivin 1 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiselle viranomaiselle toimitetaan direktiivin liitteen 1 kohdassa mainitut tiedot jäsenvaltion vahvistamaan määräaikaan mennessä. Määräajan on oltava sellainen, että tuotantolaitosten rekisteröintiin c alakohdan mukaisesti jää riittävästi aikaa. Direktiivin 1 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että kaikki tuotantolaitokset, joista toimitetaan vaadittavat tiedot määräaikaan mennessä, rekisteröidään ja niille annetaan tunnistenumero 31 päivään toukokuuta 2003 mennessä. Ehdotuksen mukaan lain voimaantullessa toiminnassa olevien tuotantolaitosten tulisi ilmoittaa vaadittavat tiedot kanalarekisteriin merkittäväksi 30 päivään huhtikuuta 2003 mennessä, ja maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen olisi suoritettava rekisteröinti 31 päivään toukokuuta 2003 mennessä. Kesäkuun 1 päivästä 2003 lukien toiminnan harjoittamisen edellytyksenä olisi kanalarekisteriin rekisteröityminen.

Ennen ehdotetun lain voimaantuloa voitai-

siin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4. Säättämjärjestys

Lakiehdotuksen 20 ja 20 a §:n mukaan eläintarhan, pysyvän tai kiertävän eläinnäytelytyn sekä sirkuksen perustaminen edellyttäisi nykyiseen tapaan lääninhallituksen lupaa. Lakiehdotuksen 26 a §:n mukaan ihmisravinnoksi tarkoitettuja kananmunia tuottavan elinkeinonharjoittajan olisi rekisteröidyttävä kanalarekisteriin. Rekisteröitymisvelvollisuutta voidaan tietyin edellytyksin pitää lupaan verrattavana elinkeinovapauden rajoituksena.

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslakivaliokunta on pitänyt elinkeinovapautta perustuslain mukaisena pääsääntönä, mutta katsonut elinkeinotoiminnan luvanvaraisuuden olevan mahdollista poikkeuksellisesti. Luvanvaraisuudesta on kuitenkin säädettävä lailla, jonka on täytettävä perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat yleiset edellytykset. Laissa säädettävien elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia, minkä lisäksi rajoitusten olennaisen sisällön, kuten rajoittamisen laajuuden ja edellytysten pitää ilmetä laista. Sääntelyn sisällön osalta valiokunta on pitänyt tärkeänä, että säännökset luvan edellytyksistä ja pysyvyydestä antavat riittävän ennustettavuuden viranomaistoimista. Tältä kannalta on muun muassa merkitystä sillä, missä määrin viranomaisen toimivaltuudet määräytyvät niin sanotun sidotun harkinnan tai tarkoituksenmukaisuusharkinnan mukaisesti (PeVL 28/2000 vp ja PeVL 228/2001 vp).

Eläintarhojen, eläinnäyttelyiden ja sirkusten pitäminen edellyttää jo voimassa olevan lain mukaan viranomaisen lupaa. Lupamenettelyllä pyritään ennalta turvaamaan eläinten hyvinvointi toiminnassa, johon helposti liittyy eläinsuojelullisia epäkohtia. Peruste on myös perustuslain 20 §:n 1 momentin tavoitteiden mukainen, sillä siinä tarkoitettu vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta kattaa myös eläimet sekä eläinkunnan geneettisen rikkauten. Eläintarhadirek-

tiivin lähtökohtana on toiminnalle asetettava lupa. Eläinten pitoa ja hoitoa koskevat vaatimukset saattavat olla hyvin yksityiskohtaisia. Ehdotettujen säännösten mukaan lupa toiminnan harjoittamiseen myönnettäisiin, jos toiminnalle asetettavat vaatimukset eläinten tiloille ja hoidolle täyttyisivät. Lupaviranomaisella ei näin ollen olisi mahdollisuutta harkita luvan myöntämistä tarkoituksenmukaisuusharkinnan perusteella. Lupamenettelyn piirissä olevien elinkeinonharjoittajien lukumäärä on lisäksi vähäinen.

Kanaloiden rekisteröintivelvollisuus ei käytännössä merkitse varsinaista elinkeinovapauden rajoitusta, tai rajoitusta on joka tapauksessa pidettävä vähäisenä. Toiminnanharjoittajan rekisteröinti ei voi perustua harkintaan, vaan rekisteriin merkittäisiin jokainen, joka harjoittaa lain sääntelemää toimintaa, ja joka tekee siitä ilmoituksen. Elinkeinovapauden rajoituksen sisällöksi jää näin ollen se, että toimija joutuisi ilmoittamaan laissa edellytetyt tiedot rekisteriin merkittäväksi.

Lakiehdotuksen 20 b §:n 4 momenttiin sisältyy valtuutussäännös, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä pykälässä tarkoitettua eläintenpitoa koskevista eläinten pitopaikoille ja hoidolle sekä kohtelulle asetettavista vaatimuksista. Säännökseen sisältyy myös valtuutussäännös tarkempien säännösten antamiseen eläintarhoille asetettavien tehtävien sisällöstä. Lakiehdotuksen 20 a §:n 1 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin tiettyjen edellytysten vallitessa kieltää jonkin eläinlajin käyttäminen sirkuksessa tai muussa siihen verrattavassa näytöksessä tai eläinlajin näytteillä pitäminen kiertävässä eläinnäyttelyssä. Lakiehdotuksen 26 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä pykälässä tarkoitettua luettelon pitämisestä ja siihen merkittävistä tiedoista.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetytyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain

alaan. Ministeriö voidaan valtuuttaa antamaan asetuksia lähinnä teknisluonteisissa sekä yhteiskunnalliselta ja poliittiselta merkitykseltään vähäisehköissä asioissa. Valtuutuksen säätämiseen laissa on perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä kohdistettu vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkuudesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinsuojelulain 54 §:n 2 momenttia, joka koskee eläinsuojelurikkomusta. Perustuslain 8 §:ssä säädetään rikosoikeudellisesta laillisuusperiaatteesta, jonka mukaan ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, jota ei tekohetkellä ole laissa säädetty rangaistavaksi. Laillisuusperiaatteen on vakiintuneesti katsottu sisältävän vaatimuksen sääntelyn täsmällisyydestä. Kunkin rikoksen tunnus-

merkistö on ilmaistava laissa riittävällä täsmällisyydellä siten, että säännöksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa. Ehdotettuun 54 §:n 2 momenttiin tehtäisiin vain teknisluonteinen tarkistus sen johdosta, että sirkuksia, eläintarhoja, pysyviä ja kiertäviä eläinnäyttelyitä koskeva nykyisen lain 20 § jaettaisiin 20, 20 a ja 20 b §:ksi.

Hallituksen käsityksen mukaan perustuslain asettamat vaatimukset on lakiehdotuksessa otettu huomioon asianmukaisella tavalla, ja lakiehdotus voidaan näin ollen käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eläinsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä huhtikuuta 1996 annetun eläinsuojelulain (247/1996) 20 ja 26 § sekä 54 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 54 §:n 2 momentti laissa 594/1998, sekä *lisätään* 1 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 20 a, 20 b ja 26 a § sekä 30 §:ään sellaisena kuin se on osaksi laissa 662/1999, uusi 4 momentti seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tällä lailla pannaan myös täytäntöön luonnonvaraisten eläinten pitämisestä eläintarhassa annettu neuvoston direktiivi (1999/22/EY).

20 §

Eläintarhat ja pysyvät eläinnäyttelyt

Eläintarhalla tarkoitetaan tässä laissa sel- laista pysyvää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä pääasiassa luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä. Pysyvällä eläinnäyttelyllä tarkoitetaan pysyvää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä yksin- omaan tai pääasiassa muita kuin luonnonva- raisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä tai jossa näytteillä pidettävä luonnonvaraisten eläinten tai eläinlajien määrä on vähäinen.

Eläimiä saadaan pitää näytteillä eläintar- hassa tai pysyvässä eläinnäyttelyssä vain lääninhallituksen luvalla. Lupa eläintarhan ja pysyvän eläinnäyttelyn pitämiseen on haetta- va sen läänin lääninhallitukselta, jonka alu- eella eläintarha tai pysyvä eläinnäyttely si- jaitsee.

Eläintarhan tulee osaltaan edistää luonnon- varaisen eläimistön suojelua ja biologisen monimuotoisuuden säilymistä. Tässä tarkoi-

tuksessa eläintarhan tulee antaa yleisölle tie- toa näytteillä pidettävistä lajeista ja niiden luonnollisista elinolosuhteista. Eläintarhan tulee lisäksi osallistua:

- 1) eläinlajien suojelua edistävään tutki- mukseen;
- 2) eläinlajien suojelutaitoihin liittyvään koulutukseen;
- 3) lajien suojeluun liittyvään tietojen vaih- toon; tai
- 4) milloin se on tarkoituksenmukaista, eläinlajien vankeudessa kasvattamiseen, kan- nan uudelleen istuttamiseen tai lajien luon- toon palauttamiseen.

Sen lisäksi, mitä 39 §:ssä säädetään tarkas- tuksesta, lääninhallituksella on oikeus tarkas- taa 3 momentissa tarkoitettujen vaatimusten noudattamista eläintarhassa.

20 a §

Sirkukset ja kiertävät eläinnäyttelyt

Eläimiä saadaan käyttää sirkuksessa ja muussa siihen verrattavassa näytöksessä, jos- sa näytetään eläimille opetettuja taitoja, sekä pitää näytteillä kiertävässä eläinnäyttelyssä vain lääninhallituksen luvalla. Jos jollekin eläinlajille ei voida käytettävissä olevan tie- tämyksen mukaan järjestää eläinsuojelulli- sesti hyväksyttäviä olosuhteita sirkuksessa tai muussa siihen verrattavassa näytöksessä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä tai jos jonkin eläinlajin käyttämistä sirkuksessa tai muussa

siihen verrattavassa näytöksessä ei voida käytettävissä olevan tietämyksen mukaan pitää eläinsuojelullisesti hyväksyttävänä, maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan kieltää eläinlajin käyttäminen sirkuksessa tai muussa siihen verrattavassa näytöksessä tai pitäminen näytteillä kiertävässä eläinnäyttelyssä.

Lupa kotimaisen sirkuksen tai muun siihen verrattavan näytöksen taikka kiertävän eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava sen läänin lääninhallitukselta, jonka alueella on sirkuksen tai muun siihen verrattavan näytöksen taikka eläinnäyttelyn omistajan kotipaikka. Lupa ulkomaisen sirkuksen tai muun siihen verrattavan näytöksen taikka kiertävän eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava sen läänin lääninhallitukselta, jonka alueelta ulkomainen sirkus, muu siihen verrattava näytös tai kiertävä eläinnäyttely tulee maahan.

20 b §

Eläintarhaa, pysyvää tai kiertävää eläinnäyttelyä ja sirkusta koskeva lupahakemus, luvan myöntäminen ja peruuttaminen

Eläintarhaa, pysyvää tai kiertävää eläinnäyttelyä ja sirkusta koskevasta lupahakemuksesta tulee käydä ilmi:

- 1) toiminnan kohteena olevat eläinlajit ja eläinmäärät;
- 2) selvitys eläinten pitopaikoista; sekä
- 3) selvitys siitä, kuinka eläinten hoito on tarkoitettu järjestää.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, eläintarhalupaa koskevasta lupahakemuksesta tulee käydä ilmi se 20 §:n 3 momentissa tarkoitettu luonnonvaraisen eläimistön suojelun ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä tarkoittava tehtävä, johon laitos tulee osallistumaan. Sirkusta koskevaan lupahakemukseen tulee liittää kuvaus niistä ohjelmanumeroista, joihin eläimet osallistuvat, ja selvitys siitä, mitä temppeja eläimet näytöksessä suorittavat.

Lupa eläintarhan, pysyvän tai kiertävän eläinnäyttelyn tai sirkuksen pitämiseen myönnetään, jos toiminta täyttää tässä laissa ja sen nojalla eläinten pitopaikoille ja hoidolle asetettavat vaatimukset. Eläintarhaluvan edellytyksenä on lisäksi 20 §:n 3 momentissa

säädettävien vaatimusten täyttyminen ja sirkusluvan edellytyksenä eläinten kohtelulle tässä laissa tai sen nojalla asetettavien vaatimusten täyttyminen. Lupa voidaan liittää eläinsuojelun kannalta tarpeellisia ehtoja. Lupa voidaan peruuttaa ja laitos tai sen osa sulkea, jos toiminnanharjoittaja olennaisella tavalla rikkoo tässä laissa tai sen nojalla asetettavia eläinsuojeluvaatimuksia tai lupaehtoja taikka jos toiminta ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä ja toiminnanharjoittaja ei korjaa epäkohtia valvontaviranomaisen asettamassa kohtuullisessa määräajassa. Lupa voidaan kuitenkin peruuttaa ja laitos tai sen osa sulkea välittömästi, jos eläinten hyvinvoinnin turvaaminen sitä välttämättä edellyttää. Lääninhallituksen on tarkastettava eläintarha, pysyvä eläinnäyttely, kiertävä eläinnäyttely sekä sirkus ennen toiminnan aloittamista ja ennen luvan peruuttamista tai muuta luvan sisältöä merkittävästi muuttavan tai luvan voimassaoloaikaa koskevan asian ratkaisemista. Lääninhallituksen on valvottava lupaehtojen noudattamista säännöllisin tarkastuksin.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

- 1) eläintarhassa, pysyvässä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä tai sirkuksessa pidettävien eläinten pitopaikoille ja hoidolle sekä kohtelulle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista;
- 2) eläintarhoille 20 §:n 3 momentissa säädettävien luonnonvaraisen eläimistön suojelun ja biologisen monimuotoisuuden säilymistä edistävien tehtävien tarkemmasta sisällöstä.

26 §

Luettelon pitäminen

Toiminnan harjoittajan on pidettävä ajan tasalla olevaa luetteloa 20, 20 a, 21, 23 ja 24 §:ssä mainitun toiminnan kohteena olevista eläinlajeista ja eläimistä. Luettelo on vaadittaessa esitettävä 3 luvussa mainituille valvontaviranomaisille ja eläinsuojeluvalljoille. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä luettelon pitämisestä ja siihen merkittävistä tiedoista.

26 a §

Kanalarekisteri

Ihmisravinnoksi tarkoitettuja kananmunia saadaan markkinoille saattamista varten tuottaa vain sellaisessa tuotantolaitoksessa, joka on merkitty maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen kanaloiden valvontaa varten pitämään rekisteriin (*kanalarekisteri*). Kanalarekisteri on maaseutuelinkeinorekisteristä annetussa laissa (1515/1994) tarkoitettu maaseutuelinkeinorekisterin alarekisteri.

Kanalarekisteriin merkitsemistä varten 1 momentissa tarkoitettujen tuotantolaitoksen omistajan tulee ilmoittaa tuotantolaitoksen sijaintikunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle:

- 1) tuotantolaitoksen nimi ja osoite;
- 2) tuotantolaitoksen omistajan nimi ja osoite;
- 3) munivista kanoista vastuussa olevan luonnollisen henkilön (*kanojen pitäjä*) nimi ja osoite, jos kanojen pitäjä on muu kuin tuotantolaitoksen omistaja;
- 4) tuotantolaitoksen tuotantotapa (*ulko-kanala, lattiakanala, häkkikanala, luonnonmukainen tuotanto*); sekä
- 5) kuinka monta lintua tuotantolaitoksessa voidaan enintään pitää kerrallaan ja jos käytössä on erilaisia tuotantotapoja, kuinka monta lintua tuotantolaitoksessa voidaan enintään pitää kerrallaan kutakin tuotantotapaa kohden.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen tietojen rekisteriin merkitsemisen yhteydessä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus antaa tuotantolaitokselle neuvoston direktiivin 1999/74/EY soveltamisalaan kuuluvien munivien kanojen tuotantolaitosten rekisteröinnistä annetun komission direktiivin 2002/4/EY mukaisen tunnistenumeron, joka merkitään kanalarekisteriin. Jos tuotantolaitoksia on useampia, kullekin laitokselle annetaan oma tunnistenumero.

Tuotantolaitos on rekisteröitävä viipymättä, kun 2 momentissa edellytetyt tiedot on toimittettu rekisterin pitäjälle. Rekisteriin merkittävässä tiedoissa tapahtuvista muutoksista tulee ilmoittaa viipymättä rekisteriin merkittäväksi. Rekisteriin merkityt tiedot poistetaan rekisteristä vuoden kuluttua toiminnan harjoit-

tamisen lopettamista koskevasta ilmoituksesta.

Kanalarekisteriin sovelletaan maaseutuelinkeinorekisteristä annettua lakia. Sen lisäksi, mitä mainitun lain 3 §:ssä säädetään rekisterin käyttämisestä, tässä laissa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla on oikeus valvontaa varten käyttää rekisteriä. Jos ihmisravinnoksi tarkoitettuja kananmunia toimitetaan markkinoille tuotantolaitoksesta, joka ei ole rekisteröitynyt, voi elintarvikelain (361/1995) mukainen valvontaviranomainen ryhtyä kyseisten kananmunien osalta pakko-toimiin noudattaen elintarvikelain 8 ja 10 luvussa säädettyä menettelyä.

30 §

Lupa eläinten kuljettamiseen ja eläinkuljettajarekisteri

Sen estämättä, mitä 1 momentissa tai muualla laissa säädetään Euroopan yhteisön ulkopuolisesta valtiosta, eläinten kuljettamiseen Suomeen tai Suomen alueen kautta noudatetaan Norjan osalta Euroopan unionin jäsenvaltioita koskevia vaatimuksia.

54 §

Eläinsuojelurikkomus

Eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 12 §:ssä tarkoitettua valmistus-, maahantuonti-, myynti- tai luovutuskieltoa taikka 7 §:n 3 momentissa, 13 §:n 1 momentissa, 16 §:n 3 momentissa tai 18, 19, 22, 25 tai 27 §:ssä tarkoitettua tai mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa,

2) rikkoo eläintenpitokieltoa tai toimii toisen välikätenä eläintenpitokiellon kiertämiseksi tai

3) laiminlyö 13 §:n 2 momentissa, 14 §:ssä, 16 §:n 1 momentissa, 17 §:ssä, 20 §:n 2 momentissa, 20 a §:n 2 momentissa, 21 §:n 2 tai 3 momentissa, 23, 24, 26, 29 tai 30 §:ssä taikka 31 §:n 1 momentissa tai 64 §:ssä tar-

koitetun tai mainittujen säännösten nojalla asetetun velvollisuuden.

Tämä laki tulee voimaan 31 päivänä maaliskuuta 2003.

Tämän lain voimaan tullessa toimivan laitoksen, joka täyttää 20 §:n 1 momentissa tarkoitettua eläintarhan määritelmän, tulee 30 päivään syyskuuta 2003 mennessä järjestää toimintansa siten, että yleisölle annetaan tietoa näytteillä olevista lajeista ja niiden luonnollisista elinolosuhteista. Lisäksi tällaisen laitoksen tulee lupaehdojen tarkistamista varten ilmoittaa 30 päivään syyskuuta 2003 mennessä luvan myöntäneelle lääninhallitukselle siitä 20 §:n 3 momentissa tarkoitettua luonnonvaraisen eläimistön suojelua ja biologisen monimuotoisuuden säilymistä edistävästä tehtävästä, johon laitos tulee osallistumaan. Luvan myöntänyt lääninhallitus tarkis-

taa vuoden 2003 loppuun mennessä ilman eri hakemusta eläintarhaa ja pysyvää eläinnäytelyä koskevat luvat tämän lain mukaisiksi.

Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevien 26 a §:n 1 momentissa tarkoitettujen kananmunien tuotantolaitosten tulee ilmoittaa 26 a §:n 2 momentissa tarkoitettua tiedot kanalarekisteriin merkittäväksi 30 päivään huhtikuuta 2003 mennessä. Edellä tarkoitettuun määräaikaan mennessä ilmoituksen tehnyt tuotantolaitos tulee rekisteröidä 31 päivään toukokuuta 2003 mennessä. Ihmisravinnoksi tarkoitettuja kananmunia ei saada 1 päivästä kesäkuuta 2003 lukien tuottaa markkinoille saattamista varten sellaisessa tuotantolaitoksessa, jota ei ole merkitty kanalarekisteriin.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 18 päivänä lokakuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maa- ja metsätalousministeri *Jari Koskinen*

1.

*Liite
Rinnakkaistekstit*

Laki

eläinsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä huhtikuuta 1996 annetun eläinsuojelulain (247/1996) 20 ja 26 § sekä 54 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 54 §:n 2 momentti laissa 594/1998, sekä lisätään 1 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 20 a, 20 b ja 26 a § sekä 30 §:ään sellaisena kuin se on osaksi laissa 662/1999, uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Lain tarkoitus

20 §

Sirkukset, eläintarhat ja eläinnäyttelyt

Maa- ja metsätalousministeriö voi määrätä, mihin lajeihin kuuluvia eläimiä saadaan käyttää sirkuksessa ja muussa siihen verrattavassa näytöksessä, jossa näytetään eläimille opetettuja taitoja, tai pitää näytteillä eläintarhassa taikka pysyvässä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä.

Eläimiä saadaan käyttää sirkuksessa ja muussa siihen verrattavassa näytöksessä sekä pitää näytteillä eläintarhassa tai pysyvässä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä vain lääninhallituksen luvalla.

Lupa kotimaisen sirkuksen tai muun siihen verrattavan näytöksen taikka kiertävän

Ehdotus

1 §

Lain tarkoitus

20 §

Eläintarhat ja pysyvät eläinnäyttelyt

Tällä lailla pannaan myös täytäntöön luonnonvaraisten eläinten pitämisestä eläintarhassa annettu neuvoston direktiivi (1999/22/EY).

Eläintarhalla tarkoitetaan tässä laissa sellaista pysyvää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä pääasiassa luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä. Pysyvällä eläinnäyttelyllä tarkoitetaan pysyvää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä yksinomaan tai pääasiassa muita kuin luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä tai jossa näytteillä pidettävä luonnonvaraisten eläinten tai eläinlajien määrä on vähäinen.

Eläimiä saadaan pitää näytteillä eläintarhassa tai pysyvässä eläinnäyttelyssä vain lääninhallituksen luvalla. Lupa eläintarhan

eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava sen läänin lääninhallitukselta, jonka alueella on sirkuksen tai eläinnäyttelyn omistajan kotipaikka. Lupa ulkomaisen sirkuksen tai muun siihen verrattavan näytöksen taikka kiertävän eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava sen läänin lääninhallitukselta, jonka alueelta ulkomainen sirkus, muu siihen verrattava näytös tai kiertävä eläinnäyttely tulee maahan. Lupa eläintarhan ja pysyvän eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava sen läänin lääninhallitukselta, jonka alueella eläintarha tai pysyvä eläinnäyttely sijaitsee.

Lupa myönnetään, jos toiminta täyttää tässä laissa ja sen nojalla säädetyt ja määrätyt vaatimukset. Lupa voidaan liittää eläinsuojelun kannalta tarpeellisia ehtoja. Lupa voidaan peruuttaa, jos lupaehtoja ei noudateta tai toiminta ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä.

ja pysyvän eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava sen läänin lääninhallitukselta, jonka alueella eläintarha tai pysyvä eläinnäyttely sijaitsee.

Eläintarhan tulee osaltaan edistää luonnonvaraisen eläimistön suojelua ja biologisen monimuotoisuuden säilymistä. Tässä tarkoituksessa eläintarhan tulee antaa yleisölle tietoa näytteillä pidettävistä lajeista ja niiden luonnollisista elinolosuhteista. Eläintarhan tulee lisäksi osallistua:

1) eläinlajien suojelua edistävään tutkimukseen;

2) eläinlajien suojelutaitoihin liittyvään koulutukseen;

3) lajien suojeluun liittyvään tietojen vaihtoon; tai

4) milloin se on tarkoituksenmukaista, eläinlajien vankeudessa kasvattamiseen, kannan uudelleen istuttamiseen tai lajien luontoon palauttamiseen.

Sen lisäksi, mitä 39 §:ssä säädetään tarkastuksesta, lääninhallituksella on oikeus tarkastaa 3 momentissa tarkoitettujen vaatimusten noudattamista eläintarhassa.

20 a §

Sirkukset ja kiertävät eläinnäyttelyt

Eläimiä saadaan käyttää sirkuksessa ja muussa siihen verrattavassa näytöksessä, jossa näytetään eläimille opettuja taitoja, sekä pitää näytteillä kiertävässä eläinnäyttelyssä vain lääninhallituksen luvalla. Jos jollekin eläinlajille ei voida käytettävissä olevan tietämyksen mukaan järjestää eläinsuojelullisesti hyväksyttäviiä olosuhteita sirkuksessa tai muussa siihen verrattavassa näytöksessä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä tai jos jonkin eläinlajin käyttämistä sirkuksessa tai muussa siihen verrattavassa näytöksessä ei voida käytettävissä olevan tietämyksen mukaan pitää eläinsuojelullisesti hyväksyttävänä, maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan kieltää eläinlajin käyttäminen sirkuksessa tai muussa siihen verrattavassa näytöksessä tai pitäminen näytteillä kiertävässä eläinnäyttelyssä.

Lupa kotimaisen sirkuksen tai muun siihen verrattavan näytöksen taikka kiertävän eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava sen

läänin lääninhallitukselta, jonka alueella on sirkuksen tai muun siihen verrattavan näytöksen taikka eläinnäyttelyn omistajan kotipaikka. Lupa ulkomaisen sirkuksen tai muun siihen verrattavan näytöksen taikka kiertävän eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava sen läänin lääninhallitukselta, jonka alueelta ulkomainen sirkus, muu siihen verrattava näytös tai kiertävä eläinnäyttely tulee maahan.

20 b §

Eläintarhaa, pysyvää tai kiertävää eläinnäyttelyä ja sirkusta koskeva lupahakemus, luvan myöntäminen ja peruuttaminen

Eläintarhaa, pysyvää tai kiertävää eläinnäyttelyä ja sirkusta koskevasta lupahakemuksesta tulee käydyä ilmi:

1) toiminnan kohteena olevat eläinlajit ja eläinmäärät;

2) selvitys eläinten pitopaikoista; sekä

3) selvitys siitä, kuinka eläinten hoito on tarkoitus järjestää.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, eläintarhalupaa koskevasta lupahakemuksesta tulee käydyä ilmi se 20 §:n 3 momentissa tarkoitettu luonnonvaraisen eläimistön suojelun ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä tarkoittava tehtävä, johon laitos tulee osallistumaan. Sirkusta koskevaan lupahakemukseen tulee liittää kuvaus niistä ohjelmanumeroista, joihin eläimet osallistuvat, ja selvitys siitä, mitä temppuja eläimet näytöksessä suorittavat.

Lupa eläintarhan, pysyvän tai kiertävän eläinnäyttelyn tai sirkuksen pitämiseen myönnetään, jos toiminta täyttää tässä laissa ja sen nojalla eläinten pitopaikoille ja hoidolle asetettavat vaatimukset. Eläintarhaluvan edellytyksenä on lisäksi 20 §:n 3 momentissa säädettyjen vaatimusten täyttyminen ja sirkusluvan edellytyksenä eläinten kohtelulle tässä laissa tai sen nojalla asetettavien vaatimusten täyttyminen. Lupaan voidaan liittää eläinsuojelun kannalta tarpeellisia ehtoja. Lupa voidaan peruuttaa ja laitos tai sen osa sulkea, jos toiminnanharjoittaja olennaisella tavalla rikkoo tässä laissa tai sen nojalla asetettavia eläinsuojeluvaatimuksia tai lupaehtoja taikka jos toi-

mintta ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä ja toiminnanharjoittaja ei korjaa epäkohtia valvontaviranomaisen asettamassa kohtuullisessa määräajassa. Lupa voidaan kuitenkin peruuttaa ja laitos tai sen osa sulkea välittömästi, jos eläinten hyvinvoinnin turvaaminen sitä välttämättä edellyttää. Lääninhallituksen on tarkastettava eläintarha, pysyvä eläinnäyttely, kiertävä eläinnäyttely sekä sirkus ennen toiminnan aloittamista ja ennen luvan peruuttamista tai muuta luvan sisältöä merkittävästi muuttavan tai luvan voimassaoloaikaa koskevan asian ratkaisemista. Lääninhallituksen on valvottava lupaehtojen noudattamista säännöllisin tarkastuksin.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) eläintarhassa, pysyvässä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä tai sirkuksessa pidettävien eläinten pitopaikoille ja hoidolle sekä kohtelulle asetettavista eläinsuojeluvuoksumuksista;

2) eläintarhoille 20 §:n 3 momentissa säädettävien luonnonvaraisen eläimistön suojelun ja biologisen monimuotoisuuden säilymistä edistävien tehtävien tarkemmasta sisällöstä.

26 §

Luettelon pitäminen

Toiminnan harjoittajan on pidettävä luettelo 21, 23 ja 24 §:ssä mainitun toiminnan kohteena olevista eläimistä. Luettelo on vaadittaessa esitettävä 3 luvussa tarkoitetuille valvontaviranomaisille ja eläinsuojeluvalvojalle. Maa- ja metsätalousministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä luettelon pitämisestä ja siihen merkittävistä tiedoista.

26 §

Luettelon pitäminen

Toiminnan harjoittajan on pidettävä *ajan tasalla olevaa* luettelo 20, 20 a, 21, 23 ja 24 §:ssä mainitun toiminnan kohteena olevista *eläinlajeista ja* eläimistä. Luettelo on vaadittaessa esitettävä 3 luvussa mainituille valvontaviranomaisille ja eläinsuojeluvalvojalle. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä luettelon pitämisestä ja siihen merkittävistä tiedoista.

26 a §

Kanalarokisteri

Ihmisravinnoksi tarkoitettuja kananmunia saadaan markkinoille saattamista varten tuottaa vain sellaisessa tuotantolaitoksessa,

joka on merkitty maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen kanaloiden valvontaa varten pitämään rekisteriin (kanalarekisteri). Kanalarekisteri on maaseutuelinkeinorekisteristä annetussa laissa (1515/1994) tarkoitetun maaseutuelinkeinorekisterin alarekisteri.

Kanalarekisteriin merkitsemistä varten 1 momentissa tarkoitetun tuotantolaitoksen omistajan tulee ilmoittaa tuotantolaitoksen sijaintikunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle:

1) tuotantolaitoksen nimi ja osoite;

2) tuotantolaitoksen omistajan nimi ja osoite;

3) munivista kanoista vastuussa olevan luonnollisen henkilön (kanojen pitäjä) nimi ja osoite, jos kanojen pitäjä on muu kuin tuotantolaitoksen omistaja;

4) tuotantolaitoksen tuotantotapa (ulko-kanala, lattiakanala, häkkikanala, luonnonmukainen tuotanto); sekä

5) kuinka monta lintua tuotantolaitoksessa voidaan enintään pitää kerrallaan ja jos käytössä on erilaisia tuotantotapoja, kuinka monta lintua tuotantolaitoksessa voidaan enintään pitää kerrallaan kutakin tuotantotapaa kohden.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen tietojen rekisteriin merkitsemisen yhteydessä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus antaa tuotantolaitokselle neuvoston direktiivin 1999/74/EY soveltamisalaan kuuluvien munivien kanojen tuotantolaitosten rekisteröinnistä annetun komission direktiivin 2002/4/EY mukaisen tunnistenumeron, joka merkitään kanalarekisteriin. Jos tuotantolaitoksia on useampia, kullekin laitokselle annetaan oma tunnistenumero.

Tuotantolaitos on rekisteröitävä viipymättä, kun 2 momentissa edellytetyt tiedot on toimitettu rekisterin pitäjälle. Rekisteriin merkittävissä tiedoissa tapahtuvista muutoksista tulee ilmoittaa viipymättä rekisteriin merkittäväksi. Rekisteriin merkityt tiedot poistetaan rekisteristä vuoden kuluttua toiminnan harjoittamisen lopettamista koskevasta ilmoituksesta.

Kanalarekisteriin sovelletaan maaseutuelinkeinorekisteristä annettua lakia. Sen lisäksi, mitä mainitun lain 3 §:ssä säädetään rekisterin käyttämisestä, tässä laissa

tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla on oikeus valvontaa varten käyttää rekisteriä. Jos ihmisravinnoksi tarkoitettuja kananmunia toimitetaan markkinoille tuotantolaitoksesta, joka ei ole rekisteröitynyt, voi elintarvikelain (361/1995) mukainen valvontaviranomainen ryhtyä kyseisten kananmunien osalta pakkotoimiin noudattaen elintarvikelain 8 ja 10 luvussa säädettyä menettelyä.

30 §

Lupa eläinten kuljettamiseen ja eläinkuljettajarekisteri

30 §

Lupa eläinten kuljettamiseen ja eläinkuljettajarekisteri

Sen estämättä, mitä 1 momentissa tai muualla laissa säädetään Euroopan yhteisön ulkopuolisesta valtiosta, eläinten kuljettamiseen Suomeen tai Suomen alueen kautta noudatetaan Norjan osalta Euroopan unionin jäsenvaltioita koskevia vaatimuksia.

54 §

Eläinsuojelurikkomus

54 §

Eläinsuojelurikkomus

Eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 12 §:ssä tarkoitettua valmistus-, maahantuonti-, myynti- tai luovutuskieltoa taikka 7 §:n 3 momentissa, 13 §:n 1 momentissa, 16 §:n 3 momentissa, 18, 19, 22, 25 tai 27 §:ssä tarkoitettua tai mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa,

2) rikkoo eläintenpitokieltoa tai toimii toisen välikätenä eläintenpitokiellon kiertämiseksi tai

3) laiminlyö 13 §:n 2 momentissa, 14 §:ssä, 16 §:n 1 momentissa, 17 §:ssä, 20 §:n 3 momentissa, 21 §:n 2 tai 3 momentissa, 23, 24, 26, 29 tai 30 §:ssä taikka 31 §:n 1 momentissa tai 64 §:ssä tarkoitettua tai mainittujen säännösten nojalla asetettua velvollisuutta.

Eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 12 §:ssä tarkoitettua valmistus-, maahantuonti-, myynti- tai luovutuskieltoa taikka 7 §:n 3 momentissa, 13 §:n 1 momentissa, 16 §:n 3 momentissa tai 18, 19, 22, 25 tai 27 §:ssä tarkoitettua tai mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa,

2) rikkoo eläintenpitokieltoa tai toimii toisen välikätenä eläintenpitokiellon kiertämiseksi tai

3) laiminlyö 13 §:n 2 momentissa, 14 §:ssä, 16 §:n 1 momentissa, 17 §:ssä, 20 §:n 2 momentissa, 20 a §:n 2 momentissa, 21 §:n 2 tai 3 momentissa, 23, 24, 26, 29 tai 30 §:ssä taikka 31 §:n 1 momentissa tai 64 §:ssä tarkoitettua tai mainittujen säännösten nojalla asetettua velvollisuutta.

Tämä laki tulee voimaan 31 päivänä maaliskuuta 2003.

Tämän lain voimaan tullessa toimivan laitoksen, joka täyttää 20 §:n 1 momentissa tarkoitetun eläintarhan määritelmän, tulee 30 päivään syyskuuta 2003 mennessä järjestää toimintansa siten, että yleisölle annetaan tietoa näytteillä olevista lajeista ja niiden luonnollisista elinolosuhteista. Lisäksi tällaisen laitoksen tulee lupaehtojen tarkistamista varten ilmoittaa 30 päivään syyskuuta 2003 mennessä luvan myöntäneelle lääninhallitukselle siitä 20 §:n 3 momentissa tarkoitetusta luonnonvaraisen eläimistön suojelua ja biologisen monimuotoisuuden säilymistä edistävästä tehtävästä, johon laitos tulee osallistumaan. Luvan myöntänyt lääninhallitus tarkistaa vuoden 2003 loppuun mennessä ilman eri hakemusta eläintarhaa ja pysyvää eläinnäyttelyä koskevat luvat tämän lain mukaisiksi.

Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevien 26 a §:n 1 momentissa tarkoitettujen kananmunien tuotantolaitosten tulee ilmoittaa 26 a §:n 2 momentissa tarkoitettut tiedot kanalarekisteriin merkittäväksi 30 päivään huhtikuuta 2003 mennessä. Edellä tarkoitettuun määräaikaan mennessä ilmoituksen tehnyt tuotantolaitos tulee rekisteröidä 31 päivään toukokuuta 2003 mennessä. Ihmisravinnoksi tarkoitettuja kananmunia ei saada 1 päivästä kesäkuuta 2003 lukien tuottaa markkinoille saattamista varten sellaisessa tuotantolaitoksessa, jota ei ole merkitty kanalarekisteriin.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
